

Uchwała Nr X/238/15
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 30 września 2015 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z monitoringu wdrażania w 2014 roku „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”.

Na podstawie § 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr III/21/99 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 4 lutego 1999 r. (z późn. zm.) oraz art. 18 pkt 9 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 1392), uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Raport z monitoringu wdrażania w 2014 roku „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Sejmiku
Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.....	4
3. Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.	19
4. Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.....	36
5. Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.	48
6. Wnioski i rekomendacje	51

1. Wprowadzenie

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane w 2014 r. przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oparte były w głównej mierze na wdrażaniu „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 6/52/12/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 7 lutego 2012 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem, stanowiącym załącznik do ww. Programu.

Do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015” Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 28/361/12/IV z dnia 12 czerwca 2012 r., zmienioną Uchwałą Nr 9/106/13/IV z dnia 19 lutego 2013 r., powołał Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest m.in. ocena efektywności realizacji programu, wydawanie opinii na temat podejmowanych działań, przedstawianie wniosków, opinii i zagrożeń w zakresie wdrażania oraz opiniowanie corocznych raportów z jego realizacji.

Koordynatorem realizacji ww. programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Raport z realizacji Programu za 2014 r. opracowano w oparciu o materiały przekazane przez samorządy powiatowe, powiatowe centra pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego, a także jednostki współpracujące:

- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie,
- Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- Okręgowego Inspektora Pracy w Olsztynie,
- Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Olsztynie

oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa wdrażające poszczególne cele Programu. Przy opracowaniu Raportu wykorzystano również analizy własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Realizacja Programu polegała w dużej mierze na kontynuacji zadań, realizowanych w latach poprzednich, które z uwagi na ich ciągły charakter, uznano za priorytetowe. Jednocześnie, realizowano zadania nowe wynikające ze zdiagnozowanych aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, a także umożliwiające wykorzystanie środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Za cel strategiczny Programu uznano: „Osoby niepełnosprawne aktywniej uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym oraz są bardziej zintegrowane ze środowiskiem lokalnym”.

W 2014 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o niżej wymienione priorytety:

- Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
- Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
- Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.

W każdym z priorytetów zdefiniowano cel ogólny oraz działania służące jego realizacji. Efekty działań podejmowanych przez poszczególne instytucje wdrażające zostały zmonitorowane i zmierzone, na podstawie wskaźników określonych w Programie.

2. Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Cel ogólny: Rozszerzenie zakresu usług na rzecz zapobiegania powstawania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków.

Dla realizacji celu podejmowano następujące zadania:

1) Inicjowano działania na rzecz wczesnego wspomagania rozwoju dzieci niepełnosprawnych.

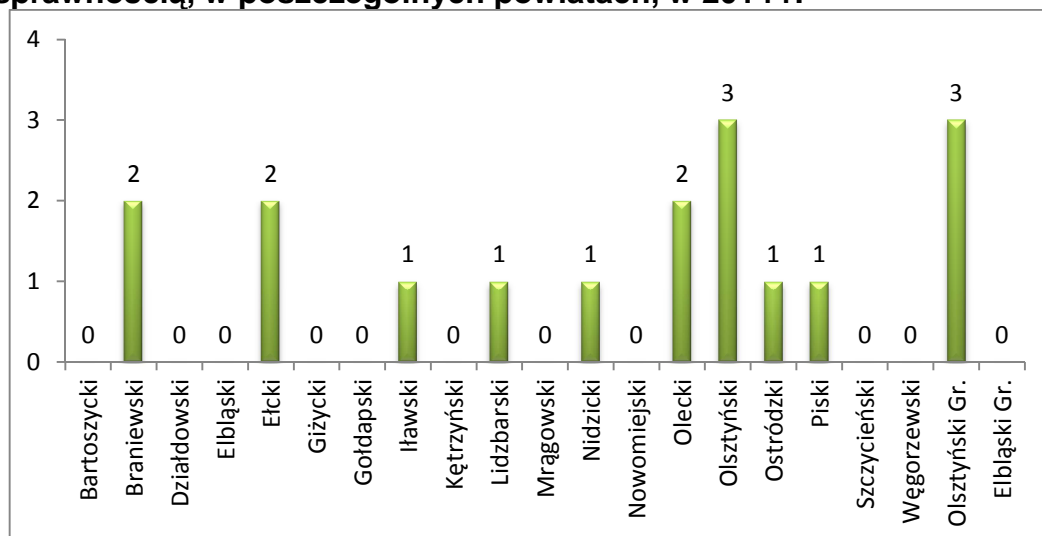
a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Z informacji zebranych z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2014 r. na terenie 10 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało 17 ośrodków i punktów wczesnej interwencji dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Z ich usług skorzystało ponad 15 tys. osób, w tym ponad 1 tys. to osoby z niepełnosprawnością.

Działania tych podmiotów polegały m.in. na pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dzieci, zapobieganiu pogłębianiu się niepełnosprawności oraz przygotowaniu dzieci do podjęcia nauki.

Jednak, w dalszym ciągu, w 11 powiatach nie występują ww. ośrodki, dlatego należy inicjować działania zmierzające do wyrównywania szans w dostępie do tego typu usług w każdym powiecie.

Wykres 1. Liczba ośrodków i punktów wczesnej interwencji dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością, w poszczególnych powiatach, w 2014 r.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

b) działania dofinansowane przez Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie:

W latach 2009 – 2012 na terenie całego kraju funkcjonował Program „Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu”, którego celem strategicznym było prowadzenie rehabilitacji społecznej dla dzieci niepełnosprawnych w wieku do 7 lat (z wyłączeniem rehabilitacji medycznej). W ramach tego Programu, w ciągu 4 lat jego trwania, Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON dofinansował na łączną kwotę 330 196,43 zł, prowadzenie rehabilitacji społecznej, w której uczestniczyło 199 dzieci. Z końcem 2012 roku ww. Program się zakończył.

c) działania podejmowane przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie:

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci i w związku z art. 2 pkt 5, art. 71 b ust. 2 a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w województwie warmińsko-mazurskim przy poradniach psychologiczno-pedagogicznych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, szkołach podstawowych i przedszkolach działają zespoły wczesnego wspomaganie. Tworzy się je w celu pobudzenia psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną – na wniosek rodziców, na podstawie opinii wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Z informacji uzyskanych od Kuratorium Oświaty w Olsztynie wynika, że z roku na rok wzrasta liczba dzieci korzystających z usług tych zespołów. W 2014 r. skorzystało 1 140 dzieci, tj. więcej o niemal 14% w stosunku do roku 2013.

Zakres i formy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny ustalane są dla każdego dziecka indywidualnie, w zależności od potrzeb i zaleceń zawartych w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zespoły wczesnego wspomaganie prowadzą terapię logopedyczną, psychologiczną (poznawczą), pedagogiczną, integrację sensoryczną oraz rehabilitację ruchową. Zajęcia prowadzone są indywidualnie i/lub grupowo.

Programy wsparcia dla rodziców realizowane są przez psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych i obejmują: instruktaż, konsultacje z lekarzami (neurologiem, dziecięcym, psychiatrą dziecięcym, lekarzem rehabilitacji), poradnictwo rodzinne polegające na pomocy rodzicom w procesie adaptacji do warunków życia, wynikających z wychowywania niepełnosprawnego dziecka, a także uczestnictwo w grupach wsparcia.

Tabela 1. Zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną, w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, w 2014 roku.

Powiat	Instytucja, przy której funkcjonuje Zespół*	Liczba dzieci korzystających z usług
bartoszycki	PPP ¹ , SOSW ² , przedszkole	58
braniewski	przedszkole	10
działdowski	ORW ³ , szkoła podst., przedszkole	22
elbląski	szkoła podst.	2
ełcki	szkoła podst., przedszkole	12
giżycki	PPP ¹ , przedszkole	34
gołdapski	SOSW ² , szkoła podst., przedszkole	101
iławski	SOSW ² , szkoła podst., przedszkole	92
kętrzyński	PPP ¹ , przedszkole	23
lidzbarski	SOSW ² , szkoła podst., przedszkole	24
mragowski	przedszkole	22
nidzicki	PPP ¹ , ORW ³	83
nowomiejski	szkoła podst., przedszkole	22
olecki	PPP ¹ , szkoła podst., przedszkole	87
olsztyński	SOSW ² , ORW ³ , szkoła podst., przedszkole	53
ostródzki	SOSW ² , ORW ³ , PPP ¹ , szkoła podst. przedszkole,	116
piski	ORW ³ , szkoła podst., przedszkole	16
szczywieński	PPP ¹ , SOSW ² , szkoła podst., przedszkole	65
węgorzewski	SOSW ² , szkoła podst., przedszkole	27
m. Olsztyn	SOSW ² , ORW ³ , PPP ¹ , przedszkole	147
m. Elbląg	PPP ¹ , SOSW ² , przedszkole	124
Razem:		1 140

(Źródło: dane statystyczne W-M Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

* wymieniona w art. 71 b. ust. 2 a ustawy o systemie oświaty

¹ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

² Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

³ Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy

2) Inicjowano opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów i projektów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowanie zdrowego stylu życia.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania w ww. zakresie były realizowane w głównej mierze przez Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ale również przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej i Departament Sportu ww. Urzędu oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, Szkołę Policealną w Ełku, a także Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie.

Ograniczeniu skutków niepełnosprawności sprzyja podejmowanie działań zmierzających do doposażenia w sprzęt rehabilitacyjny placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Mając na uwadze powyższe, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczył w realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami” w ramach obszaru A – dofinansowanie ze środków PFRON wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. W 2014 roku Departament Zdrowia dofinansował, ze środków PFRON, doposażenie placówek rehabilitacyjnych i instytucji w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 399 045,76 zł w 7 powiatach. Doposażone placówki to:

- Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce,
- Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzicznie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Długoterminowej p.w. „Szpital św. Jerzego” w Lubawie,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie,
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Nidzicy,
- 108 Szpital Wojskowy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ełku,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Mikołajkach,
- Gminny Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kurzętniku,
- Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Górowie Iławeckim.

Łącznie w latach 2012-2014 doposażono w województwie warmińsko-mazurskim 35 placówek i instytucji w sprzęt rehabilitacyjny.

Tabela 2. Dofinansowanie ze środków PFRON wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami” – obszar A.

Rok	Liczba powiatów	Liczba dofinansowanych placówek	Łączna kwota dofinansowania ze środków PFRON
2012	8	10	299 918,81 zł
2013	12	16	910 153,92 zł
2014	7	9	399 045,76 zł

(Źródło: dane statystyczne Departamentu Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

Działania te odpowiadały na potrzeby osób niepełnosprawnych zamieszkujących województwo warmińsko-mazurskie, przyczyniły się do zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania tych osób, podnosząc jednocześnie jakość usług świadczonych przez placówki rehabilitacyjne działające na terenie województwa. Tym samym, rehabilitacja osób niepełnosprawnych stała się bardziej efektywna i pozwala na ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Realizując zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowanie zdrowego stylu życia, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2014 dofinansował 28 działań, w tym organizacji pozarządowych, na łączną kwotę 91 700 zł. W ramach tych działań odbyły się m.in.: imprezy rekreacyjno-sportowe, zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, spotkania, konferencje, turnusy, szkolenia, warsztaty edukacyjne.

W porównaniu do roku 2013 liczba tych działań oraz kwota dofinansowania zwiększyła się ponad dwukrotnie. Łącznie w ww. projektach uczestniczyło ponad 20,5 tys. beneficjentów, w tym ponad 1 900 stanowiły osoby z niepełnosprawnością (w 2013 roku około 3,6 tys. uczestników, w tym ponad 300 osób niepełnosprawnych).

Różnorodność form i metod ww. działań przyczyniła się do poprawy sprawności ruchowej, komunikacji, wzrostu poczucia wartości społecznej, zapobiegania niepełnosprawności poprzez stymulację dzieci z wczesnymi zaburzeniami, upowszechnienia sportu, rehabilitacji wśród osób niepełnosprawnych, zwiększenia aktywności intelektualnej, a także spowodowała wzrost świadomości społecznej na temat potrzeby zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia „zdrowego stylu życia”.

Mając na uwadze wartości sportu oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnością Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2014 dofinansował udział klubów zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w 17 imprezach sportowych rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej. Ponadto, udzielono dotacji na dwie imprezy sportowe organizowane przez stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 45 tys. zł. W imprezach sportowych uczestniczyło prawie 500 osób z niepełnosprawnością z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom z niepełnosprawnością aktywne spędzenie wolnego czasu oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Ponadto, zmobilizowały inne osoby niepełnosprawne do uprawiania czynnego sportu, co niewątpliwie przyczyniło się do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, udzielono dotacji 6 klubom sportowym, na łączną kwotę 45 tys. zł z przeznaczeniem na szkolenia sportowe i udział zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich. Liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem wyniosła prawie 150 osób.

Dziewięcioro niepełnosprawnych sportowców, reprezentujących kluby i stowarzyszenia sportowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego otrzymywało w 2014 r. stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników sportowych, na łączną kwotę 37 450 zł. Stypendia pozwoliły tym zawodnikom utrzymać prezentowany poziom sportowy.

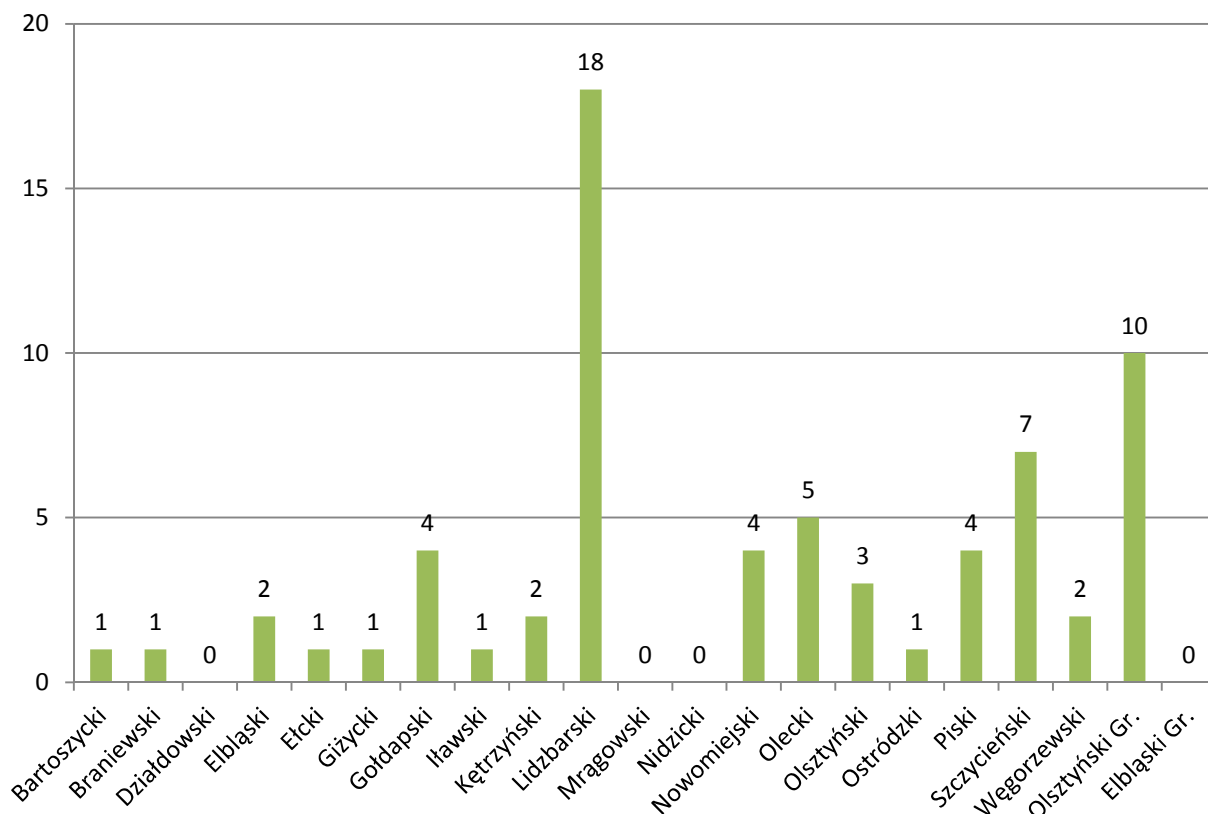
W porównaniu do roku poprzedniego o 3 niepełnosprawnych sportowców więcej, otrzymało stypendia, a kwota udzielonej pomocy wzrosła o ponad 9 tys. zł.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2014 r. wykupił również dwie usługi promocyjne: podczas Mistrzostw Świata w Piłce Siatkowej na siedząco, które odbyły się w Elblągu (w imprezie wzięło udział 28 najlepszych zespołów narodowych) oraz Mistrzostw Świata Żeglarzy Niepełnosprawnych w klasie Skud 18.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania niepełnosprawności podejmowane były również przez powiaty. Profilaktyka niepełnosprawności polegała między innymi na realizacji programów i projektów, dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz propagowaniu zdrowego stylu życia. W tego typu przedsięwzięciach w 2014 r. brało udział 17 powiatów.

Wykres 2. Liczba realizowanych programów i projektów dotyczących zapobieganiu niepełnosprawności w tym propagujących zdrowy styl życia, w poszczególnych powiatach, w 2014 r.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2014 r. według danych powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego, realizowano 67 lokalnych programów, w których wzięło udział ponad 42 tys. osób. Niepokojącym jest fakt, że 4 powiaty nie podjęły działań w tym zakresie. Z uwagi na ogromne znaczenie profilaktyki zdrowotnej w zapobieganiu niepełnosprawności, ważne jest, aby wszystkie powiaty systematycznie promowały zdrowy styl życia.

3) Podejmowano inicjatywy na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym, wodnym, w gospodarstwach rolnych i domowych oraz przy pracy.

a) działania realizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie:

Zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowane były przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie, która zorganizowała i uczestniczyła w szeregu przedsięwzięć mających charakter prewencyjno-kontrolny i wychowawczy. Działania te skierowane były do różnych grup i środowisk użytkowników dróg z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Wg danych otrzymanych od KWP, w 2014 r. odnotowano 1 633 wypadków drogowych, w których było 2 184 poszkodowanych. W porównaniu do roku poprzedniego liczba wypadków drogowych wzrosła o 18, natomiast liczba poszkodowanych w nich osób zmniejszyła się o 30.

Tabela 3. Wypadki drogowe w województwie warmińsko-mazurskim.

Rok	Liczba wypadków	Liczba poszkodowanych		
		ogółem	z tego:	
			ofiary śmiertelne	ranni
2011	1 648	2 279	179	2 100
2012	1 610	2 215	145	2 070
2013	1 615	2 214	153	1 961
2014	1 633	2 184	145	2 039

(Źródło: dane statystyczne KWP w Olsztynie)

Najczęstsze przyczyny wypadków drogowych w 2014 roku to:

- niedostosowanie prędkości do warunków ruchu – 505 wypadków,
- nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu – 279 wypadków,
- nieudzielenie pierwszeństwa pieszemu – 89 wypadków,
- nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych – 80 wypadków,
- nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem – 89 wypadków.

W celu przeciwdziałania wypadkom KWP w Olsztynie, podejmowała liczne inicjatywy i przedsięwzięcia edukacyjne na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego. Regularnie organizowano spotkania edukacyjne dla dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Tabela 4. Liczba i forma działań profilaktyczno-wychowawczych na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego podejmowanych przez Policję

Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia			
Rok	Forma działań	Liczba podjętych działań	Liczba uczestników
2012	Działania prewencyjno-kontrolne, prelekcje, pogadanki.	76	149 228
2013	Działania prewencyjno-kontrolne, prelekcje, pogadanki, forum dyskusyjne, festyn.	817	249 145
2014	Działania prewencyjno-kontrolne, prelekcje, pogadanki, festyny.	791	353 131

(Źródło: dane statystyczne KWP w Olsztynie)

W 2014 roku liczba podejmowanych przez Policję działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego zmalała, jednak znacząco zwiększyła się liczba uczestników. W działaniach tych uczestniczyło ponad 350 tys. osób, tj. więcej o około 70 % niż w 2013 r.

Ponadto, policjanci Wydziału Prewencji KWP w Olsztynie w 2014 r. przeprowadzili spotkania edukacyjne z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, między innymi w ramach działań profilaktycznych („BEZPIECZNE WAKACJE”, „BEZPIECZNE FERIE”, „BEZPIECZNA DROGA DO SZKOŁY”) z uczniami i podopiecznymi placówek oświatowych, stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ośrodków wsparcia.

Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego przygotował i przeprowadził kampanię „Zabłyśnij”. Kampania realizowana w ramach poprawy bezpieczeństwa na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, jest ukierunkowana przede wszystkim na poprawę bezpieczeństwa osób pieszych, zwłaszcza seniorów oraz dzieci. W ramach przedsięwzięcia promowane jest używanie na co dzień elementów odblaskowych. Do działań profilaktycznych podejmowanych na terenie całego województwa zakupiono przedmioty codziennego użytku, tj. torby ekologiczne na zakupy z wszytymi elementami odblaskowymi dla osób starszych oraz szelki odblaskowe i samozaciskowe opaski odblaskowe dla dzieci. Działania profilaktyczne obejmowały również politykę medialno - informacyjną dotyczącą obowiązku używania elementów odblaskowych poza obszarem zabudowanym oraz spotkania z grupami docelowymi.

Program poprawy bezpieczeństwa obejmuje także działania związane z promowaniem bezwzględnej trzeźwości za kierownicą. Działania profilaktyczno - prewencyjne skierowane są przede wszystkim do młodych oraz przyszłych kierowców. Narzędziem kampanii "Mój wybór... Życie" jest spot viralowy przygotowany do internetu, który działając na odbiorcę ma uświadomić mu, że jazda z pijanym kierowcą to gra o życie. Spot skierowany nie tylko do kierowców, ale także do wszystkich innych użytkowników dróg, którzy muszą pamiętać, jak wiele zależy od nich samych - brak reakcji otoczenia na nietrzeźwego kierowcę może kosztować kogoś życie. Spot tylko w ciągu pierwszych dwóch tygodni od jego emisji obejrzało ponad 100 000 internautów. Ponadto, w ramach kampanii przygotowano breloczki do kluczyków samochodowych w formie nieśmiertelnika, które mogą służyć do kluczyków pierwszego, własnego auta. Na breloczku widnieje nazwa kampanii „Mój wybór... życie", jako deklaracja kierowcy.

b) działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego:

Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizował Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, który przeprowadził ponad 60 akcji, seminariów, konferencji i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego. Uczestniczyło w nich łącznie około 46 tys. osób.

c) zadania z zakresu przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych realizowane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie.

Działania z zakresu przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych, których celem było zwiększenie świadomości dzieci, młodzieży i rolników o zagrożeniach występujących w gospodarstwach rolnych oraz poszerzenie wiedzy o bezpieczeństwie i higienie pracy, podejmował Oddział Regionalny KRUS w Olsztynie.

W roku 2014 organizowano szkolenia z zakresu wiedzy o BHP, w których uczestniczyli rolnicy, sołtysi oraz inne osoby związane ze środowiskiem wiejskim. Odbywały się także spotkania informacyjne, pogadanki dla dzieci z terenów wiejskich. Ogółem zorganizowano 244 spotkania i szkolenia informacyjno-instruktorskie z udziałem ponad 6,4 tys. osób.

W porównaniu do roku 2013 liczba szkoleń i spotkań zmalała o 10, mimo to liczba uczestniczących w nich osób zwiększyła się o ponad 1 tys.

Tabela 5. Inicjatywy podejmowane przez KRUS O/R w Olsztynie na rzecz przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych w 2014 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba spotkań	Liczba uczestników
1.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla rolników trwające poniżej 5 godzin	150	1 658
2.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla sołtysów trwające poniżej 5 godzin	2	21
3.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla uczniów szkół rolniczych trwające poniżej 5 godzin	7	128
4.	Inne szkolenia informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla osób związanych ze środowiskiem wiejskim	4	92
5.	Spotkania informacyjne – pogadanki dla uczniów szkół podstawowych	56	3 603
6.	Spotkania informacyjne – pogadanki dla uczniów w gimnazjach	17	434
7.	Spotkania informacyjne – pogadanki podczas wakacji	5	226
8.	Spotkania informacyjne – inne	3	299
Razem:		244	6 461

(Źródło: dane statystyczne KRUS O/R w Olsztynie)

Do Oddziału Regionalnego KRUS w Olsztynie w roku 2014 zgłoszono 1 070 zdarzeń wypadkowych, w tym 10 zdarzeń śmiertelnych. W porównaniu do roku 2013 odnotowano nieznaczny wzrost liczby zgłoszonych wypadków o 4 zdarzenia.

Najczęstsze przyczyny wypadków to:

- zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne),
- reakcja na niespodziewane bodźce i otoczenie (ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszona pozycja ciała),
- brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone obuwie robocze,
- narowistość, agresja zwierząt,
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia,
- nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych,
- niewłaściwy sposób obsługi zwierząt,
- niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności,
- niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi i innych przedmiotów pracy,
- wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe, progi w otworach drzwiowych itp.,
- brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia,
- nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne),
- niewłaściwe tempo pracy.

Pomimo zwiększenia zakresu działań na rzecz zapobiegania wypadkom w gospodarstwach rolnych, ich liczba wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie. Dlatego należy kontynuować działania zmierzające do ograniczenia tego niepokojącego zjawiska.

d) działania na rzecz przeciwdziałania wypadkom przy pracy realizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy w Olsztynie:

Tabela 6. Liczba wypadków przy pracy zbadanych przez inspektorów pracy.

Wypadki przy pracy									
Rok	Ogółem	Pojedyncze				Zbiorowe			
		ogółem pojedyncze	Skutki wypadku			ogółem zbiorowe	Skutki wypadku		
			śmiertelne	ciężkie uszkodzenie ciała	lekkie		śmiertelne	ciężkie uszkodzenie ciała	lekkie
2011	93	86	13	39	34	7	b.d.	b.d.	b.d.
2012	81	76	11	24	41	5	b.d.	b.d.	b.d.
2013	78	74	12	32	30	4	0	0	4
2014	83	77	11	26	40	6	0	0	6
Poszkodowani									
2011	103	86	13	39	34	17	0	3	14
2012	86	76	11	24	41	10	2	0	8
2013	85	74	12	32	30	11	0	0	11
2014	94	77	11	26	40	17	0	0	17

(Źródło: dane statystyczne OIP PIP w Olsztynie)

W 2014 roku inspektorzy pracy zbadali 83 wypadki przy pracy, z których 9 zaistniało w 2013 r. W wypadkach tych, poszkodowanych zostało 94 osoby pracujące, z których 11 poniosło śmierć, 26 doznało ciężkich obrażeń ciała, 57 obrażeń lekkich. Ponadto, inspektorzy przeanalizowali 7 zdarzeń nieuznanych za wypadki przy pracy.

Z ogólnej liczby zbadanych wypadków: 65 to wypadki przy pracy pracowników, natomiast 18 to wypadki przy pracy osób wykonujących czynności na innej podstawie niż stosunek pracy. Porównując powyższe dane z rokiem poprzednim, należy stwierdzić, że nastąpił wzrost liczby wypadków o 5.

Problem wysokiej wypadkowości w województwie warmińsko-mazurskim spowodował potrzebę prowadzenia działalności profilaktyczno-prewencyjnej mającej na celu popularyzację wiedzy na temat ochrony pracy i bezpiecznych warunków pracy. W ramach ww. działalności w 2014 roku organizowano m. in. spotkania z pracodawcami, organizacjami pracowników służby bhp, prezentowano problematykę na konferencjach, seminariach, sympozjach i targach, udzielano wypowiedzi dla mediów, wydawano publikacje w prasie specjalistycznej.

Podejmowano także inne działania profilaktyczno-prewencyjne: wypowiedzi dla mediów, pisma prewencyjne, publikacje w prasie specjalistycznej i informacje internetowe.

Ponadto, OIP podejmował szereg działań na rzecz osób niepełnosprawnych lub z ich udziałem, o charakterze kontrolno-nadzorczym - w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, prawnej ochrony pracy oraz prewencyjnym. W wyniku kontroli przeprowadzonych u pracodawców, inspektorzy pracy wydali nakazy i wystąpienia mające na celu likwidację zagrożeń wypadkowych i chorobowych oraz przywrócenie praworządności w stosunkach pracy. Wydano ogółem 228 decyzji odnoszących się do 1 432 pracowników niepełnosprawnych, 135 poleceń i wniosków zawartych w wystąpieniach, regulujących nieprawidłowości odnoszące się do 1 241 pracowników niepełnosprawnych oraz 7 mandatów karnych na łączną kwotę 8 300,00 zł za poważniejsze nieprawidłowości mających znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracowników niepełnosprawnych. W wyniku realizacji decyzji oraz wniosków poprawiono warunki pracy dla 2 219 osób, m. in. poprzez zapewnienie zgodnych z wymogami schodów i pochylni dla pracowników niepełnosprawnych, przystosowanie i wyposażenie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych itp.

e) działania Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Warmińsko-Mazurskiego:

Organizacją działań związanych z przeciwdziałaniem wypadkom wodnym zajmowało się Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wg danych WOPR na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2014 doszło do 55 wypadków wodnych, ze skutkiem śmiertelnym, tj. o 17 mniej niż w roku poprzednim (w 2013 r. ofiar śmiertelnych było 72). Ratownicy WOPR w 2014 r. przeprowadzili ogółem 103 akcje/interwencje ratownicze.

Najczęstsze przyczyny wypadków wodnych:

- wypadnięcie ze sprzętu pływającego,
- wypadnięcie z łodzi wędkarzy,
- załamanie lodu.

W celu zapobiegania wypadkom Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podejmowało następujące działania:

- Pokazy ratownictwa wodnego i sprzętu używanego w ratownictwie wodnym w oddziałach WOPR. Tematem przewodnim spotkań był bezpieczny wypoczynek nad wodą. W sumie zrealizowano 32 imprezy pokazowe dla około 38 tys. osób.
- Projekt „Bądź na fali – zostań ratownikiem – edycja 4” (na lata 2013-2015). Tematem spotkań było zdobycie uprawnień ratownika wodnego oraz ratownika kwalifikowanej pierwszej pomocy, sternika motorowodnego, płetwonurka CMS. Liczba uczestników w 2014 r. wyniosła 50 osób.
- Projekt „Bądź na fali – zostań ratownikiem – edycja 5” (na lata 2014-2015). Tematem spotkań było zdobycie uprawnień ratownika wodnego oraz ratownika kwalifikowanej pierwszej pomocy, sternika motorowodnego, płetwonurka CMS, operatora łączności. Liczba uczestników w 2014 r. wyniosła 50 osób.

Łącznie działaniami tymi objęto ponad 38 tys. osób. W porównaniu do 2013 r. liczba osób uczestniczących w spotkaniach zwiększyła się o około 8 tys.

f) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma również zapobieganie wypadkom, w tym m.in. podejmowanie skutecznych działań zmierzających do ograniczenia liczby wypadków drogowych, których następstwem może być niepełnosprawność. Działania w zakresie uświadamiania na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego wśród dzieci i młodzieży podejmowane były w 2014 r. przez Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu. Uczniowie tej szkoły przeprowadzili turniej bezpieczeństwa w ruchu drogowym „Bezpieczna droga” dla uczniów innych szkół w Elblągu i z powiatu elbląskiego. Przeprowadzono również zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla pracowników Jednostki Wojskowej w Elblągu, Młodzieżowego Domu Kultury w Elblągu, przedszkoli i szkół w Elblągu, a także zajęcia dla pielęgniarek i położnych uczestniczących w kursie kwalifikacyjnym „Resuscytacja krążeniowo-oddechowa”. Wśród 786 uczestników wzrosła wiedza i umiejętności w zakresie zachowań podczas wypadków oraz udzielania pierwszej pomocy, a także świadomość w zakresie skutków niebezpiecznych zachowań w ruchu drogowym. Dzięki ww. szkoleniom nastąpiło również zwiększenie umiejętności szybkiego i efektywnego reagowania oraz działania w stanach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

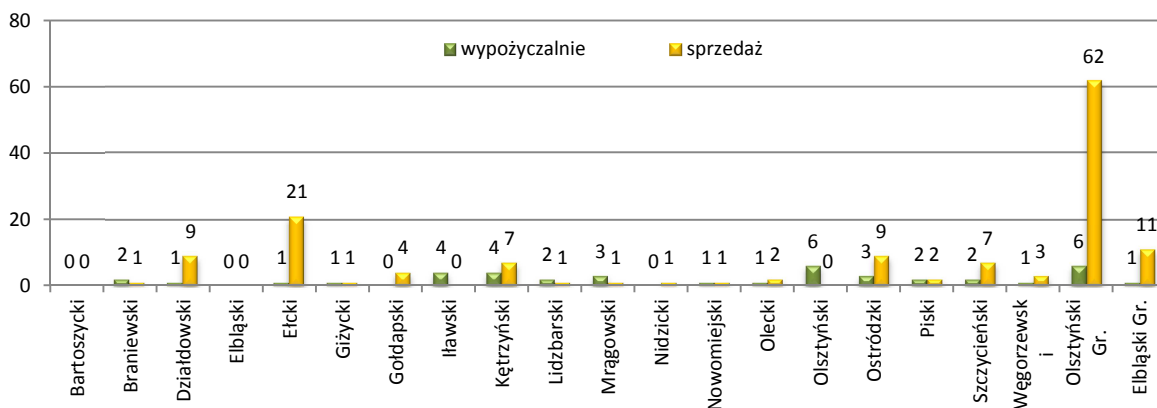
Ponadto, działania z zakresu udzielania pierwszej pomocy, a także higieny jamy ustnej, diety i zdrowego stylu życia realizowała Szkoła Policealna w Ełku. Nauczyciele tej szkoły wzięli również udział w Turnieju Wiedzy o Ruchu Drogowym organizowanym przez Starostwo Powiatowe w Ełku. W sumie w działaniach tych uczestniczyło 140 osób.

4) Inicjowano tworzenie punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Z informacji przedstawionych przez powiatowe centra pomocy rodzinie wynika, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w 2014 r. we wszystkich powiatach, funkcjonowały 184 placówki zaopatrujące w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i wypożyczalnie sprzętu pomocniczego. W porównaniu do roku 2012 liczba ta wzrosła o niemal 14%.

Wykres 3. Liczba placówek zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, zaopatrzenia ortopedycznego i wypożyczalni sprzętu pomocniczego.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 7 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym.

Tabela 7. Dofinansowanie, ze środków PFRON przekazanych algorytmem samorządom powiatów, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osobom niepełnosprawnym w 2014 roku.

Powiat	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny		Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Razem	
	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
bartoszycki	4	3 640,40	215	202 416,60	219	206 057,00
braniewski	1	500,00	585	232 238,00	586	232 738,00
działdowski	21	22 276,00	501	319 034,00	522	341 310,00
elbląski	2	2 379,00	172	144 349,47	174	146 728,47
elcki	11	2 817,40	91	199 138,58	102	201 955,98
giżycki	3	1 110,00	1 059	427 643,82	1 062	428 753,82
gołdapski	4	10 200,00	399	151 934,33	403	162 134,33
iławski	13	11 547,00	492	518 850,00	505	530 397,00
kętrzyński	9	9 504,00	638	336 843,00	647	346 347,00
lidzbarski	1	146,00	172	162 575,00	173	162 721,00
mragowski	6	10 427,00	199	142 397,98	205	152 824,98
nidzicki	13	15 432,00	509	195 219,00	522	210 651,00
nowomiejski	13	8 845,80	490	369 044,69	503	377 890,49
olecki	5	4 630,40	148	134 369,79	153	139 000,19
olsztyński	29	37 430,00	1 091	602 669,00	1 120	640 099,00
ostródzki	43	20 449,40	813	463 469,60	856	483 919,00
piski	7	22 112,88	119	127 322,00	126	149 434,88
szczygieński	39	46 602,00	375	323 398,00	414	370 000,00
węgorzewski	0	0,00	288	160 895,00	288	160 895,00
m. Elbląg	11	12 580,00	936	503 468,00	947	516 048,00
m. Olsztyn	34	45 972,00	288	298 460,00	322	344 432,00
Razem	269	288 601,28	9 580	6 015 735,86	9 849	6 304 337,14

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2014 roku, na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przeznaczono środki PFRON w łącznej wysokości ponad 6,3 mln zł, tj. wyższe o 1.6 mln zł w stosunku do roku poprzedniego.

b) działania realizowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia:

Działania w przedmiotowym zakresie podejmował również Narodowy Fundusz Zdrowia Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki w Olsztynie poprzez dofinansowanie, ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego oraz środków pomocniczych, na podstawie zapisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W 2014 r. Narodowy Fundusz Zdrowia dofinansował łącznie 165 podmiotów na kwotę ponad 23 mln zł, w tym:

- 55 na ponad 6 mln zł (przedmioty ortopedyczne),
- 67 przyznano około 14 mln zł (środki pomocnicze),
- 22 na ponad 460 tys. zł (środki pomocnicze z zakresu optyki okularowej),
- 21 przyznano ponad 3 mln zł (środki pomocnicze z zakresu protetyki słuchu).

5) Dofinansowano, ze środków PFRON, roboty budowlane w obiektach służących rehabilitacji, stwarzające warunki do prowadzenia kompleksowej i ciągłej rehabilitacji osób niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania.

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy art. 35 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych dofinansował w 2014 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W ramach tych działań, 8 podmiotom przyznano dofinansowanie na roboty budowlane, w łącznej kwocie 3 723 616,76 zł, tj. na:

- typowe boisko wielofunkcyjne o nawierzchni polipropylenowej na podłożu betonowym na terenie Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej w Elblągu,
- montaż windy w budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim,
- zmianę sposobu użytkowania budynku użytkowego na Dom Pomocy Społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Kamińsk, Gmina Górowo Iławeckie,
- budowę hali sportowej przy szkole Podstawowej Nr 4 przy ul. Stanisława Moniuszki 1 w Kętrzynie,
- adaptację pomieszczenia garażu na pomieszczenia pralni w Zakładzie Aktywności Zawodowej w Kamionku Wielkim,
- adaptację budynku pokoszarowego przy ul. Limanowskiego 13 w Bartoszycach z przeznaczeniem na internat dla wychowanków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach,

w tym na dwie inwestycje w ramach umów wieloletnich:

- zmianę sposobu użytkowania szkoły na dom pomocy społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Kamińsk, Gmina Górowo Iławeckie,
- remont oraz dostosowanie budynku Internatu i terenu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kisielicach do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom niepełnosprawnym lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo ponad 600 osób niepełnosprawnych.

6) Podejmowano działania na rzecz stworzenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stworzenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, poprzez dofinansowanie ze środków PFRON, należy do zadań powiatu. Wg danych otrzymanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, z tej formy rehabilitacji w 2014 roku skorzystało 2 327 osób niepełnosprawnych, podczas gdy w 2013 roku było ich 1 534. Odnotowano, zatem znaczny wzrost tej liczby, tj. o około 800 os. więcej niż w 2013 r.

Tabela 8. Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano w 2014 r. uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym.

Powiat	Wnioski złożone			Wnioski pozytywnie rozpatrzone		
	Liczba osób	w tym liczba opiekunów	kwota dofinansowania	Liczba osób	w tym liczba opiekunów	kwota dofinansowania
bartoszycki	311	89	-	137	42	122 877,00
braniewski	159	37	198 775,00	88	22	69 702,00
działdowski	540	134	476 834,00	356	88	303 635,00
elbląski	193	52	140 030,00	114	33	83 077,00
ełcki	223	81	-	124	23	106 429,00
giżycki	195	48	186 420,00	109	31	98 775,57
gołdapski	42	5	38 247,00	36	4	32 944,00
iławski	330	172	-	128	52	147 806,00
kętrzyński	395	109	351 844,00	202	81	179 757,00
lidzbarski	179	54	17 541,00	78	20	69 872,00
mragowski	125	25	-	19	6	14 663,00
nidzicki	189	68	-	83	29	73 824,00
nowomiejski	282	69	104 963,00	91	30	104 963,00
olecki	114	35	100 684,00	44	15	38 604,00
olsztyński	433	124	379 389,00	286	83	252 047,00
ostródzki	783	238	-	226	81	187 471,00
piski	140	30	-	52	15	44 477,47
szczywieński	429	123	-	247	70	219 958,00
węgorzewski	33	10	29 536,00	33	10	29 536,00
m. Elbląg	622	87	600 000,00	288	64	288 482,00
m. Olsztyn	870	179	803 400,00	511	126	384 013,00
RAZEM	6 587	1 769	3 427 663,00	3 252	925	2 852 913,04

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Ponadto, z mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w turnusach rehabilitacyjnych uczestniczyły osoby niepełnosprawne z obszarów wiejskich (skierowane przez Wydział Prewencji, Rehabilitacji i Orzecznictwa Lekarskiego KRUS Oddział Regionalny w Olsztynie). Z ww. formy rehabilitacji, w 2014 roku skorzystało 41 dzieci i 438 dorosłych osób z niepełnosprawnością.

Tabela 9. Liczba osób niepełnosprawnych ubezpieczonych w KRUS, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym.

Rok	Turnusy dla dorosłych		Turnusy dziecięce	
	Złożone wnioski	Skierowania	Złożone wnioski	Skierowania
2012	758	483	65	43
2013	737	471	54	42
2014	788	438	54	41

(Źródło: dane z KRUS Oddział Regionalny w Olsztynie)

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał, w 2014 roku, 12 opinii o ośrodkach ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania ze środków PFRON. Przed wydaniem opinii, będącej podstawą wpisu do ww. rejestru, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego dokonali wizytacji ośrodków pod kątem oceny ich możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, jak również, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zaplecza do prowadzenia zajęć usprawniająco-

rekreacyjnych, ogólno-usprawniających, rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych. Przedmiotowe opinie zostały przekazane Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu, który na ich podstawie dokonał wpisu do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON. Na koniec 2014 r. w bazie znajdowały się 23 ośrodki z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, tj. więcej o 7 w porównaniu do roku 2013.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, na wniosek zainteresowanych podmiotów, dokonuje wpisów do Rejestru organizatorów turnusów rehabilitacyjnych. Na koniec 2014 r. w bazie znajdowało się 19 organizatorów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, tj. o 2 więcej niż w 2013 roku.

Rejestr ośrodków jak i organizatorów znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej <http://ebon.mpips.gov.pl/>

7) Promowano zdrowie psychiczne oraz zapobiegano zaburzeniom psychicznym.

Zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w głównej mierze realizowane są przez Środowiskowe Domy Samopomocy, które świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Na koniec 2014 r. na terenie województwa funkcjonowały 63 takie jednostki i 4 filie, które łącznie udostępniają 3 049 miejsc.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

W ramach działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne zrealizowały n.w. przedsięwzięcia:

a) Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, funkcjonujący w strukturze Szpitala Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie, przeprowadził:

- szkolenia indywidualne pracowników lecznictwa odwykowego, w których uczestniczyło 12 pracowników poradni odwykowych i szpitali,
- szkolenie grupowe praca z osobami uzależnionymi głuchoniemymi - język migowy, dwa moduły po certyfikacie Kursu Służb Społecznych - uczestniczyło łącznie 20 pracowników poradni odwykowych i szpitali,
- szkolenie grupowe sposoby konstruktywnego radzenia sobie ze stresem u osób uzależnionych - uczestniczyło 18 pracowników poradni odwykowych i szpitali,
- superwizje realizacji programów terapeutycznych, uczestnikami byli terapeuci z 12 placówek.

Łączna wartość ww. przedsięwzięć wyniosła 57 149,00 zł.

b) Uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu wsparli Stowarzyszenie „Pro Familia” w działaniach organizacyjno-logistycznych oraz w zakresie obstawy medycznej podczas konferencji „Solidarni z osobami chorymi psychicznie – przejdźmy przez otwarte drzwi”, którą zorganizowano w elbląskiej bibliotece przy ul. Świętego Ducha w ramach obchodów dnia solidarności z osobami chorymi na schizofrenię. W ww. przedsięwzięciu, wzięli udział przedstawiciele środowiska osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, ich rodzin i otoczenia, terapeuci oraz mieszkańcy miasta Elbląg – łącznie 200 osób. Działanie to przyczyniło się do wzrostu wśród jego uczestników wiedzy na temat funkcjonowania w społeczeństwie osób chorych psychicznie, zdobycia doświadczenia w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także do integracji z tymi osobami.

Z uwagi na niepokojący wzrost liczby wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych oraz liczby osób z zaburzeniami psychicznymi rejestrowanymi w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, część zadań (16) z zakresu zapobiegania niepełnosprawności dofinansowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2014 r., dotyczyła promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, które były realizowane w oparciu o Wojewódzki Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015 Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przyjęty Uchwałą Nr 47/610/11/IV Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 12 września 2011 r.

W zakresie realizacji ww. Programu Departament Zdrowia opracował „Przewodnik o dostępnych formach: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej, opieki w stanach kryzysu psychicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin oraz ofiar sytuacji

kryzysowych w województwie warmińsko-mazurskim”. Dokument ten przyczynił się do zwiększenia dostępu do informacji na temat dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, dotkniętych ww. problemem.

b) działania samorządów powiatów:

Na terenie województwa w 8 powiatach (elbląskim, gołdapskim, iławskim, kętrzyńskim, nidzickim, nowomiejskim, oleckim i Miasto Olsztyn) wdrażanych jest 8 powiatowych programów ochrony zdrowia psychicznego. Dodatkowo, w powiecie elbląskim i mrągowskim realizowane są dwa „Gminne Programy Ochrony Zdrowia Psychicznego”.

Z uwagi na szeroką skalę zjawiska występowania w społeczeństwie chorób i zaburzeń psychicznych niezbędne jest, aby w każdym powiecie realizowane były ww. programy.

Ponadto, w ramach rządowego programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Oparcie Społeczne dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi” w 2014 r. w województwie warmińsko-mazurskim zrealizowano dwa projekty na łączną kwotę dofinansowania 122 000,00 zł, z których skorzystało 60 uczestników:

- „Bojkot bezsilności i bezradności – podejście do zaburzeń psychicznych w nurcie porozumienia bez Przemocy” Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Olsztynie,
- „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi” Elbląskiego Stowarzyszenia Organizatorów Pomocy Społecznej.

Tabela 10. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.
1.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych wczesnym wspomaganem rozwoju.	ponad 2,4 tys.	ponad 2 tys.	ponad 2 tys.
2.	Liczba uczestników wdrażanych lokalnych programów i projektów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków.	ponad 56 tys.	ponad 45 tys.	ponad 62 tys.
3.	Liczba uczestników akcji, szkoleń, seminariów i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, zapobiegania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych.	ponad 200 tys.	ponad 330 tys.	ponad 440 tys.
4.	Liczba punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.	140	162	184
5.	Liczba dofinansowanych, ze środków PFRON, obiektów służących rehabilitacji, związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. (Art. 35 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).	3	4	8
6.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowanych obiektów służących rehabilitacji.	560	ponad 400	ponad 400
7.	Liczba organizatorów turnusów rehabilitacyjnych wpisanych do rejestru.	13	17	19
8.	Liczba ośrodków uprawnionych do przyjmowania grup turnusowych osób niepełnosprawnych.	15	16	23
9.	Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym.	3 221	1 576	2 368

3. Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem.

Działania w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Biuro ds. Organizacji Pozarządowych i Kombatantów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu i Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie oraz Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu.

Cel realizowano poprzez następujące zadania:

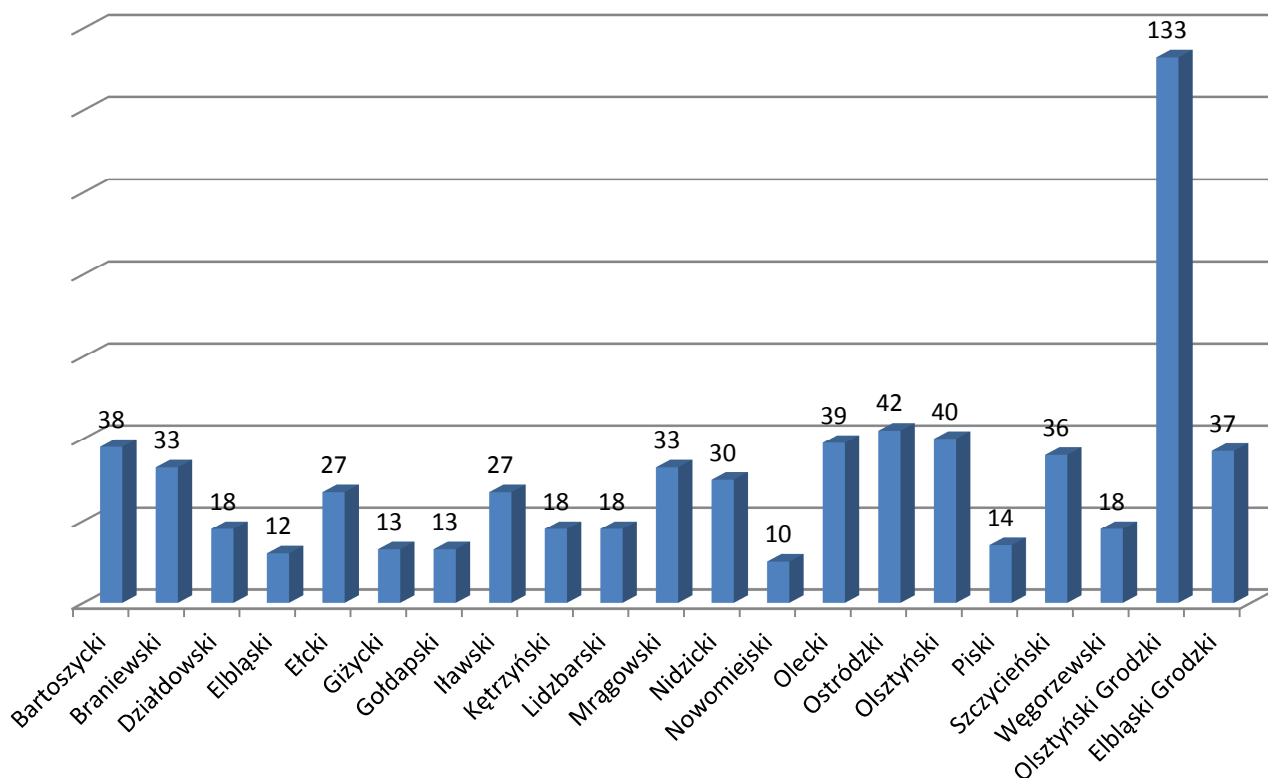
1) Zwiększenie dostępu do informacji o placówkach, instytucjach i ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, w tym prowadzenie Bazy danych.

Podstawowym warunkiem sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych jest dostęp do informacji. W związku z tym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie opracował w 2004 r. *Bazę placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim*, która co roku jest aktualizowana na podstawie informacji zebranych z powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. *Baza* zawiera 649 adresów podmiotów działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin. W porównaniu do 2013 r. liczba ośrodków wzrosła o cztery. Adresy są dostępne na stronie internetowej <http://portal.warmia.mazury.pl/pl/polityka-spoleczna/niepelnosprawni/pliki-wnioski-raporty>

Możliwość korzystania z *Bazy* oraz z usług świadczonych przez ww. ośrodki, zwiększa niepełnosprawnym mieszkańcom województwa dostęp do informacji, a także pozwala na lepszą komunikację pomiędzy podmiotami, zajmującymi się szeroko rozumianą rehabilitacją (lecniczą, zawodową i społeczną).

Wykres 4. Liczba placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Ponadto, w celu zwiększenia dostępu do informacji o placówkach, instytucjach i ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu zorganizował w 2014 r. konferencję i dwa spotkania z udziałem rodziców osób niepełnosprawnych i specjalistów logopedów, psychologów, pedagogów specjalnych w celu zwiększenia kwalifikacji nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi – łącznie uczestniczyły 53 osoby.

2) Inicjowano organizowanie szkoleń merytorycznych i warsztatów dla kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem.

W ramach organizowania szkoleń merytorycznych i warsztatów dla kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej przeprowadzone zostały nw. szkolenia:

- „Wypalenie zawodowe, trening umiejętności interpersonalnych i komunikacja. Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach, trening wspierający i aktywizujący”,
- „Socjoterapia jako proces i metoda pracy z mieszkańcami domów pomocy społecznej. Zachowanie odpowiedniego dystansu w relacjach personel - podopieczny”.

W ww. szkoleniach uczestniczyło 44 pracowników domów pomocy społecznej, ośrodków pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Ponadto, w ramach projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 (Priorytet VII), współfinansowanych ze środków EFS, 230 osób (w tym pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie, środowiskowych domów samopomocy, domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, ośrodków pomocy społecznej, zakładów aktywności zawodowej, placówek opiekuńczo - wychowawczych, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, a także Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie) uczestniczyło w szkoleniach: „Praca z osobą z zaburzeniami psychicznymi” oraz „Strategia interwencji kryzysowej, jako pierwsza pomoc psychologiczna”.

Dodatkowo, Warmińsko-Mazurskie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu zorganizowały 19 szkoleń, warsztatów i seminariów dla 360 osób. Działania te przyczyniły się do poszerzenia wiedzy w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, a także do zwiększenia kompetencji nauczycieli i specjalistów w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Działania w tym zakresie podejmowane były także przez Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, które zorganizowało warsztaty dla nauczycieli pn.: „Arteterapia w edukacji wczesnoszkolnej”, z zakresu technik plastycznych dla 15 osób. Dzięki przeprowadzonym warsztatom uczestnicy zaznajomili się z takimi technikami jak: ceramika, szkło artystyczne, papieroplastyka oraz techniką tworzenia prac w drewnie, przez co poszerzyli swoją wiedzę jak używać ww. techniki w pracy terapeutycznej.

Szkolenia umożliwiły kadrze pracującej z osobami niepełnosprawnymi, na podwyższenie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności w pracy, co z pewnością wpłynie na podniesienie jakości świadczonych usług.

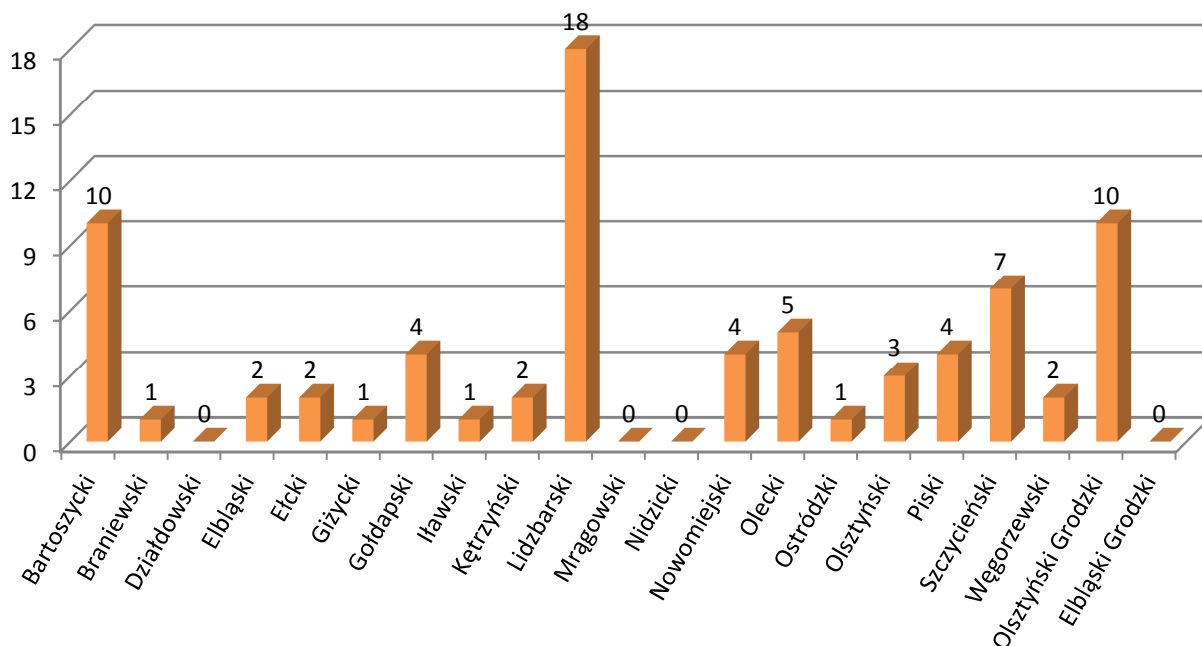
3) Inicjowano opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnością, ich uspołeczniania i poprawy jakości życia podejmowane były przez samorządy powiatów. Łącznie w 17 powiatach zrealizowano 77 programów, w których uczestniczyło ponad 42 tys. osób.

Rok	Liczba programów	Liczba uczestników	Liczba powiatów
2012	88	28 tys.	19
2013	115	41 tys.	16
2014	77	42 tys.	16

Z danych zebranych z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w porównaniu do roku poprzedniego, pomimo iż liczba programów znacząco spadła, to liczba osób w nich uczestnicząca jest na podobnym poziomie. Jednak w dalszym ciągu w 5 powiatach nie odnotowano takich programów. Z uwagi na powyższe, zasadnym jest podjęcie działań zmierzających do ich opracowania.

Wykres 5. Liczba opracowanych i wdrażanych lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

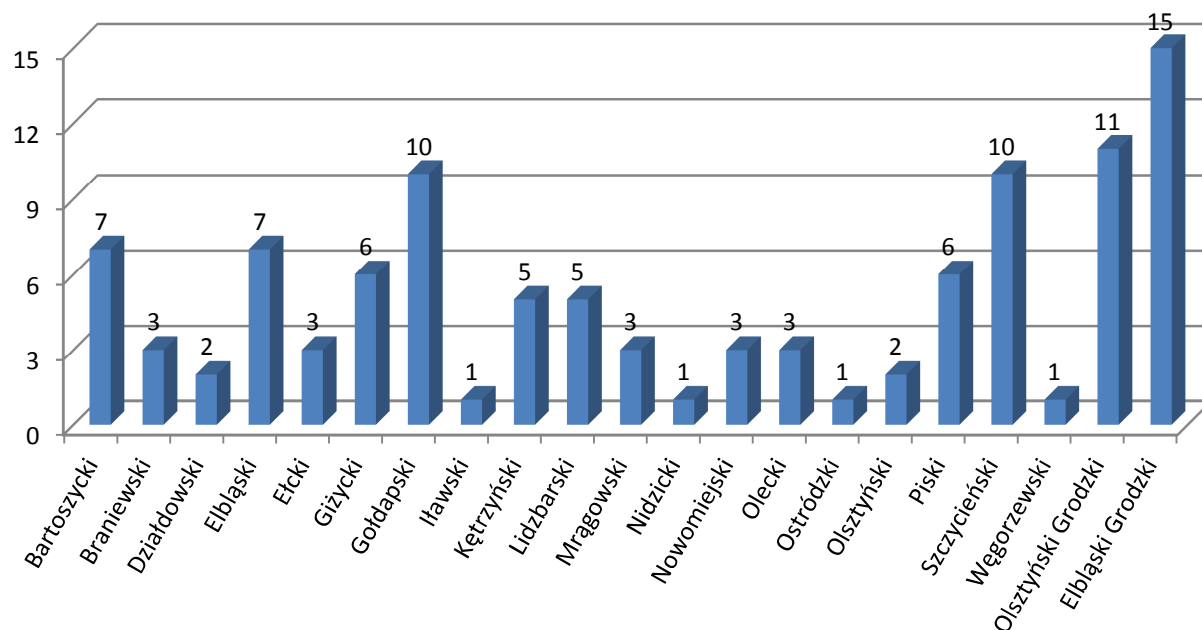
(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

4) Inicjowano rozwój usług terapeutycznych, między innymi poradnictwo psychologiczne, dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin w miejscu zamieszkania, w tym na bazie ośrodków wsparcia.

Niejednokrotnie, rodziny osób z niepełnosprawnością skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem gdzie rodziny, nie tylko mogą otrzymać pomoc w codziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne.

Zgodnie z informacjami z powiatowych centrów pomocy rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego na koniec 2014 roku funkcjonowało 105 ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Rocznie z przedmiotowych usług korzysta ponad 13 tys. osób.

Wykres 6. Liczba ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Jak przedstawia wykres w każdym powiecie wykazano ośrodki i punkty wsparcia świadczące specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Pomimo, iż ogólna liczba ośrodków w województwie spadła (w 2013 r. było ich 109), to liczba osób z nich korzystających w dalszym ciągu utrzymuje się na podobnym poziomie.

5) Inicjowano organizowanie imprez, wystaw, aukcji, olimpiad i przeglądów artystycznych z udziałem osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

– W ramach wyrównywania szans osób niepełnosprawnych w zakresie kultury, sportu, turystyki i rekreacji, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie był współorganizatorem XVI Festynu Integracyjnego pt. „Jesteśmy razem” o zasięgu wojewódzkim, który odbył się 17 maja 2014 r. na Starym Mieście w Olsztynie. Głównym organizatorem był Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych. Do organizacji Festynu włączyło się także wielu partnerów społecznych, między innymi: Warmińsko-Mazurski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza” Oddział w Olsztynie, Olsztyńskie Towarzystwo Amazonki, Szkoła Policealna MEDYK oraz wolontariusze. W Festynie wzięły udział: domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej z całego województwa, organizacje pozarządowe zajmujące się osobami niepełnosprawnymi oraz mieszkańcy Olsztyna i okolic. W imprezie wzięło udział około 800 osób, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, służb społecznych i instytucji zajmujących się rehabilitacją. Festyn był połączony z Targami Ekonomii Społecznej, organizowanymi w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną. Cała inicjatywa miała na celu integrację osób niepełnosprawnych oraz poszerzenie współpracy z różnymi podmiotami działającymi na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Efektem podjętych działań było rozszerzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, nawiązanie wzajemnych kontaktów oraz prezentacja ich artystycznego dorobku.

– Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w ramach otwartych konkursów ofert przyznał organizacjom pozarządowym dotacje na łączną kwotę 80 550,00 zł, na realizację imprez o charakterze turystycznym: Młodzież na fali - Program upowszechniania aktywnej turystyki wodnej, realizowany przez Uczniowski klub sportowy HORYZONT z Elbląga, Międzynarodowy Festiwal Ludzie Starożytnego Bałtyku, zorganizowany przez Stowarzyszenia: Wikingowie z Truso z Elblągu i Elbląg Europa, XLIII Ogólnopolski Zlot Grunwaldzki, którego organizatorem był Związek Harcerstwa Polskiego, Mazurskie podróże w czasie - impreza promująca Ekomuzea Mazur realizowana przez Gołdapski Fundusz Lokalny, Wędrujemy szlakiem frontu wschodniego I Wojny Światowej – organizowany przez Związek Harcerstwa Polskiego - Olsztyn, Aktualizacja przebiegu i renowacja szlaków pieszych - działania prowadzone przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze z Olsztyna, XXXI Zlot Harcerskich Drużyn Wodnych, realizowany przez Związek Harcerstwa Polskiego, Mazurskie ekstremalne zawody na orientację KRUTYNIA, które przeprowadziło Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze z Olsztyna.

Ponadto, ww. departament współorganizował imprezy:

- VII Warmiński Kiermasz Tradycji/Dialogu/Zabawy w Białdach,
- Międzynarodowy Rajd Kętrzyn-Prawdinsk o Puchar Konsula,
- Międzynarodowy Spływ Kajakowy Łyna-Ława.

Ww. przedsięwzięcia miały charakter masowy i ogólnodostępny. Brały w nich udział również osoby z niepełnosprawnością. Imprezy umożliwiły integrację tych osób z otoczeniem, poznanie walorów turystycznych regionu, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz ich uspołecznienie.

- Departament Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w roku 2014 dofinansował udział klubów zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w 17 imprezach sportowych rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej. Ponadto, udzielono dotacji na dwie imprezy sportowe organizowane przez stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 45 tys. zł. W imprezach sportowych uczestniczyło prawie 500 osób z niepełnosprawnością z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom niepełnosprawnym aktywne spędzenie wolnego czasu oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Ponadto, zmobilizowały inne osoby niepełnosprawne do uprawiania czynnego sportu, co niewątpliwie przyczyniło się do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, udzielono dotacji 6 klubom sportowym, na łączną kwotę 45 tys. zł z przeznaczeniem na szkolenia sportowe i udział zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich. Liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem wyniosła prawie 150 osób. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2014 r. wykupił również dwie usługi promocyjne: podczas Mistrzostw Świata w Piłce Siatkowej na siedząco, które odbyły się w Elblągu (w imprezie wzięło udział 28 najlepszych zespołów narodowych) oraz Mistrzostw Świata Żeglarzy Niepełnosprawnych w klasie Skud 18.

- Podejmując działania w zakresie wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości osób niepełnosprawnych oraz warsztaty plastyczno-artystyczne, w których uczestniczyło ponad 5 tys. osób niepełnosprawnych.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim, w 2014 r. zorganizowano ponad 200 imprez o charakterze sportowym, rekreacyjnym i kulturalnym. Wzięło w nich udział ponad 20 tys. osób niepełnosprawnych.

Uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w różnego rodzaju festiwalach, przeglądach, rajdach, zawodach dało szansę niepełnosprawnym mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego na wspólne doświadczenie emocji płynących z realizacji pasji teatralnych, muzycznych czy sportowych. W porównaniu do roku poprzedniego, pomimo iż liczba imprez zmalała, to liczba osób niepełnosprawnych w nich uczestniczących wzrosła. W związku z tym, iż jest to doskonała forma rehabilitacji społecznej tych osób, należy dłożyć wszelkich starań by w latach kolejnych te formy rehabilitacji w dalszym ciągu były organizowane.

c) działania Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

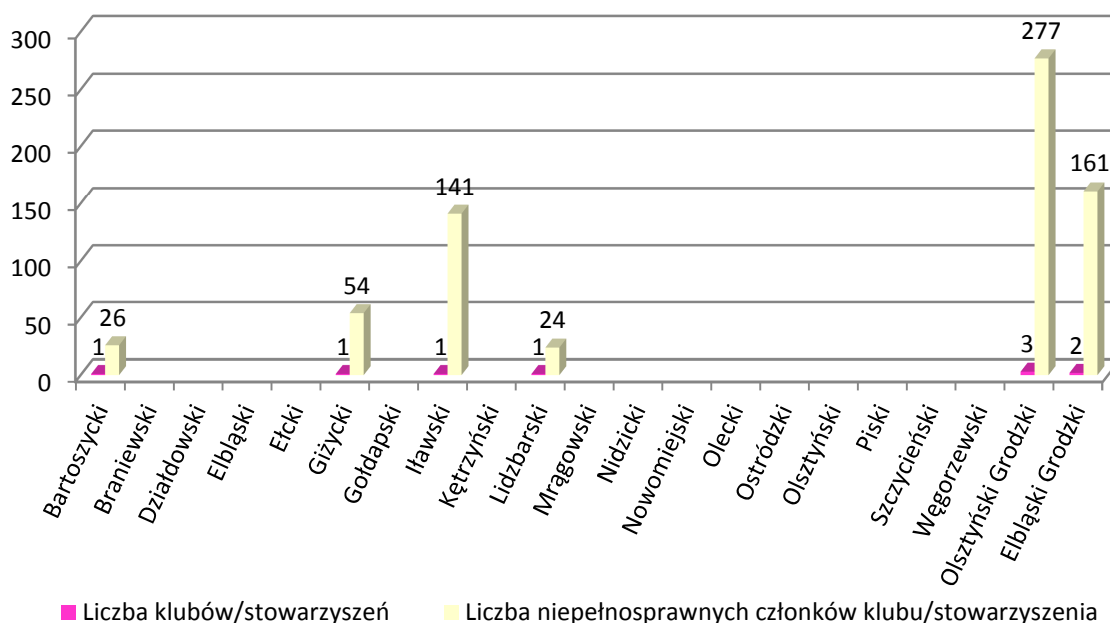
Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON w 2014 roku, w ramach zadań zleczanych na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował na łączną kwotę 1 065 860,32 zł, 15 organizacjom pozarządowym, realizację *ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach.*

Według informacji z W-M O/PFRON w Olsztynie w powyższych przedsięwzięciach uczestniczyło 1 765 osób z niepełnosprawnością, podczas gdy w 2013 r. realizację tych zadań dofinansowano jedynie trzem organizacjom (w kwocie 235 353,20 zł), a uczestniczyło w nich zaledwie 174 osoby z niepełnosprawnością.

6) Inicjowano powstawanie stowarzyszeń i klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 31 grudnia 2014 r. działało 9 klubów i stowarzyszeń sportowych na rzecz osób niepełnosprawnych (Olsztyński Klub Sportowy „Warmia i Mazury” w Olsztynie, Iławski Klub Sportowy „Morena” w Iławie, Warmińsko-Mazurski Klub Sportowy „Warmig” w Olsztynie, Integracyjny Klub Sportowy „Atak” w Elblągu, Elbląski Klub Sportowy „ELCROSS” w Elblągu, Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach, Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „Start” w Olsztynie, Integracyjny Klub Sportowy „SMOK” w Ornecie, Giżycki Klub Sportowy Niewidomych „Kormoran”, w Giżycku, w których zrzeszonych jest 683 niepełnosprawnych członków.

Wykres 7. Liczba stowarzyszeń i klubów sportowych działających w 2014 r. na rzecz osób niepełnosprawnych.

(Źródło: dane statystyczne Departamentu Sportu Województwa Warmińsko-Mazurskiego)

Tabela 11. Stowarzyszenia i kluby sportowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim.

	2012	2013	2014
Liczba stowarzyszeń i klubów sportowych	9	13	9
Liczba zrzeszonych niepełnosprawnych członków	705	1467	683

(Źródło: Departament Zdrowia Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

Jak wynika z wykresu kluby i stowarzyszenia sportowe występują na terenie tylko 6 powiatów. W porównaniu do roku poprzedniego liczba klubów i stowarzyszeń sportowych na rzecz osób niepełnosprawnych zmalała i wróciła do poziomu z 2012 r., kiedy było ich 9. W ciągle istniejących klubach liczba zrzeszonych w nich niepełnosprawnych członków utrzymuje się na podobnym poziomie i na koniec 2014 r. wynosiła 683 członków. Z uwagi na duże znaczenie sportu w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych, wskazane byłoby powstanie kolejnych klubów w pozostałych powiatach.

Mając na uwadze znaczenie sportu w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy współpracy z Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych, 12 listopada 2014 r. zorganizował **seminarium pn. „Wizja sportu osób z niepełnosprawnością w województwie warmińsko-mazurskim”**, którego celem było zwiększenie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnością i integracja ze środowiskiem poprzez sport. W spotkaniu uczestniczyli m.in. przedstawiciele klubów i federacji sportowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych. Tematem seminarium było m. in. aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnością poprzez sport, praktyki dotyczące działań sportowych z ich udziałem, a także dostępność oraz wykorzystanie przez te osoby Orlików. Podczas Seminarium uczestnicy wypracowali wnioski i rekomendacje, które po spotkaniu zostały przekazane wszystkim zainteresowanym podmiotom (powiatom oraz klubom i federacjom sportowym działającym na rzecz osób z niepełnosprawnością) do wykorzystania przy planowaniu i realizacji lokalnych programów i projektów na rzecz osób niepełnosprawnych oraz podejmowaniu innych działań w obszarze integracji społecznej i aktywizacji zawodowej.

7) Zintensyfikowano działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych m. in. w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS.

Informacje na temat organizacji kształcenia osób niepełnosprawnych w placówkach oświatowych województwa warmińsko-mazurskiego uzyskano z Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Z przedstawionych danych wynika, że kształcenie osób niepełnosprawnych odbywa się w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych.

Tabela 12. Edukacja niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim.

Rodzaj placówki	Liczba placówek			Liczba dzieci i młodzieży					
				ogółem			w tym niepełnosprawnych		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Przedszkole	736	770	802	41 969	44 483	39 352	464	6 299	1 064
Szkoła podstawowa	534	535	498	84 573	83 525	88 321	2 188	7 742	3 027
Gimnazjum	308	307	311	47 675	45 671	44 027	1 843	5 353	2 149
Szkoła ponadgimnazjalna*	622	627	591	73 550	68 008	64 781	1 291	2 834	1 761
Razem	2 200	2 239	2 202	247 767	241 687	236 481	5 786	22 228**	8 001

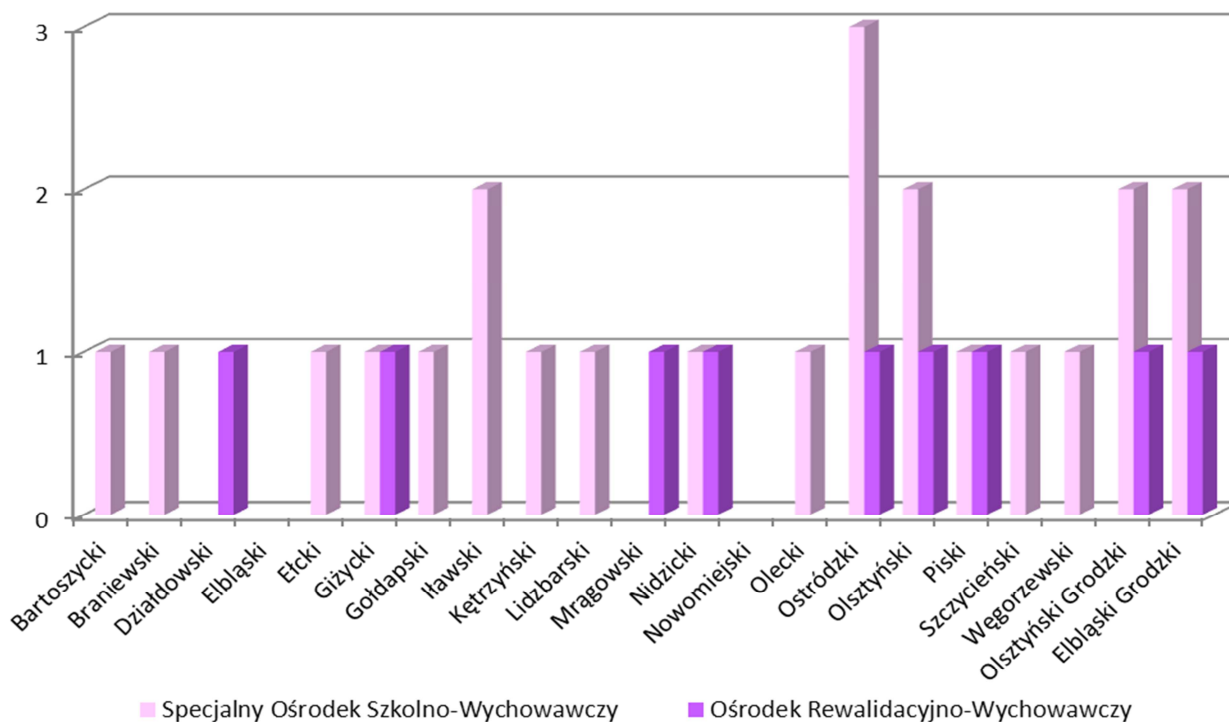
* liceum ogólnokształcące, profilowane, ogólnokształcące uzupełniające, szkoła policealna, technikum, technikum uzupełniające, szkoła przysposabiająca do zawodu uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

** W wyniku zmiany wersji Systemu Informacji Oświatowej (SIO) w 2013 r. wskaźnik uwzględniał również osoby posiadające opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych o potrzebie kształcenia specjalnego.

(Źródło: dane statystyczne z Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

Jednocześnie, w województwie warmińsko-mazurskim działają 23 Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, do których uczęszcza 1 033 niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w ramach obowiązku szkolnego na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej. Ponadto, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 9 Ośrodków Rewalidacyjno-Wychowawczych, które umożliwiają wychowankom upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, realizację obowiązku szkolnego.

Wykres 8. Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze i Ośrodki Rewalidacyjno-Wychowawcze funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje także 9 Ośrodków Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych, prowadzonych przez: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (w Ostródzie, Olsztynie, Biskupcu, Działdowie, Giżycku, Mragowie, Nidzicy, Elblągu i Mikołajkach). Uczniowie niepełnosprawni realizują w nich obowiązek szkolny lub nauki na zasadzie porozumienia ze szkołami macierzystymi. Ośrodki te dają możliwość edukacji dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim oraz umiarkowanym i znacznym z wieloraką niepełnosprawnością, a także kompleksowej rehabilitacji.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

W celu zintensyfikowania działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych niepełnosprawnych osób, w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2014 roku dofinansowywał projekty na rzecz aktywizacji edukacyjnej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne, w tym korzystały z zajęć rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych, indywidualizacyjnych, terapeutycznych. Na rzecz aktywizacji edukacyjnej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, dofinansowano łącznie 4 projekty na kwotę 1 924 210,31 zł, dzięki czemu z pomocy skorzystało 135 niepełnosprawnych dzieci i młodzieży.

b) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje „Program wyrównania różnic między regionami II”, w którym obszar B dotyczy likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

Tabela 13. Program wyrównania różnic między regionami II - obszar B - likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba zakładów opieki zdrowotnej, w których likwidowano bariery	18	7	8
Liczba placówek edukacyjnych, w których likwidowano bariery	21	20	11
Liczba urzędów administracji samorządowej, w których likwidowano bariery	0	2	1
Kwota dofinansowania	2 196 818,99	1 489 245,49	1 715 838,21

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

W celu wyrównywania szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnością Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach poprzednich udzielał pomocy finansowej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży, w ramach programu STUDENT II, ułatwiając im kontynuowanie nauki na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej i wyższej. Od 2013 r. zadanie to jest realizowane w ramach programu „Aktywny Samorząd” w ramach MODUŁU II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela 14. Pomoc stypendialna dla niepełnosprawnej młodzieży w ramach programu STUDENT II. (od 2013 r. Aktywny Samorząd)

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały stypendia	621	1 109	1 718
Wysokość środków PFRON na stypendia	1 499 988,00	2 354 321,70	4 627 937,44

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

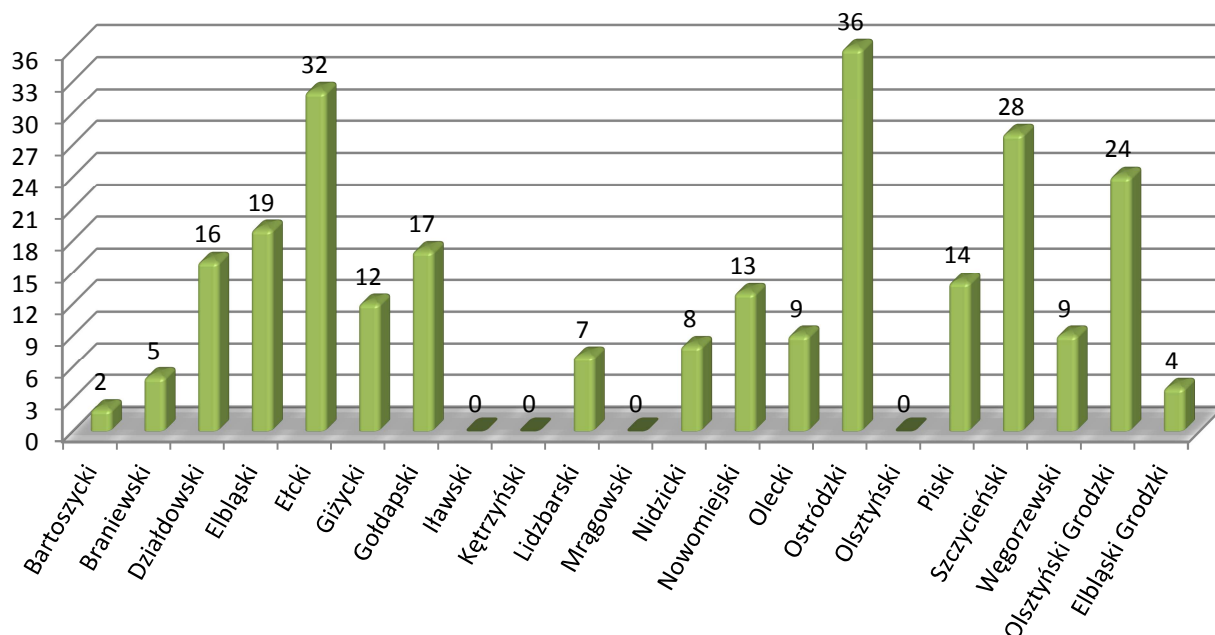
Udzielona pomoc daje możliwość przygotowania osób niepełnosprawnych do konkurencyjnego otwartego rynku pracy, poprzez umożliwienie im zdobycia wyższych kwalifikacji zawodowych. W porównaniu do roku poprzedniego zarówno liczba osób objętych pomocą jak i kwota dofinansowania znacząco wzrosły.

8) Inicjowano likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, należy do zadań powiatu. Łącznie o likwidację w/w barier, w 2014 r. pozytywnie rozpatrzono 1 099 wniosków (o 328 więcej niż w 2013 r.) a kwota dofinansowania wyniosła 3 339 313,24 zł. (o 670 tys. więcej niż w roku ubiegłym)

W 2014 roku dofinansowano także przystosowanie 255 mieszkań w województwie warmińsko-mazurskim do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, na łączną kwotę 1 520 564,93 zł, tj. o 43 mieszkania więcej niż w roku poprzednim. Kwota, jaką średnio przeznaczono na przystosowanie 1 mieszkania wyniosła, podobnie jak w latach poprzednich prawie 6 tys. zł.

Wykres 9. Mieszkania w powiecie dostosowane w roku 2014 do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W roku 2014 wdrażany był program „Aktywny Samorząd”, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą PFRON. Jego realizację powierzono samorządom powiatowym, a adresowany był do indywidualnych osób niepełnosprawnych. Głównym celem tego programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

W roku 2014 Program obejmował następujące obszary wsparcia, w ramach 3 modułów:

MODUŁ I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym m. in: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, uzyskaniu prawa jazdy kategorii B, zakupu sprzętu elektronicznego, wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, protez kończyn, a także pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

MODUŁ II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

MODUŁ III – szkolenia kadr samorządów oraz organizacji pozarządowych z zakresu problematyki niepełnosprawności.

Należy podkreślić, że wzorem lat ubiegłych wszystkie powiaty województwa warmińsko-mazurskiego (21) przystąpiły do realizacji tego programu. Szczegółowy zakres działań podejmowanych w ramach programu „Aktywny Samorząd” przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd” w 2014 r.

Obszary wsparcia	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba	
A1	15	52 731,00 zł	15	samochodów, do których zakupiono i zamontowano oprzyrządowanie
A2	56	74 801,30 zł	43	osób, które uzyskały prawo jazdy kat. B
B1	181	923 860,25 zł	181	zakupionych sprzętów elektronicznych wraz z oprogramowaniem
B2	10	20 800,00 zł	10	osób korzystających ze szkolenia obsługi sprzętu i oprogramowania
C1	51	550 695,60 zł	51	zakupionych wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym
C2	49	86 545,98 zł	48	serwisowanych wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym
C3	33	632 375,28 zł	34	zakupionych nowoczesnych protez
C4	2	9 152,00 zł	2	serwisowanych nowoczesnych protez
D	148	196 182,98 zł	148	osób objętych pomocą w utrzymaniu aktywności zawodowej
Moduł II	1 724	4 457 805,39 zł	1 703	udzielonych pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym
Moduł III	0	- zł	0	szkoleń kadr samorządów oraz NGO
Razem	2 269	7 004 949,78 zł	2 235	

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W porównaniu do roku poprzedniego, zarówno liczba dofinansowanych wniosków jak i kwota dofinansowania znacząco wzrosła. W 2013 r. dofinansowano 588 wniosków na 2.2 mln. zł.

Ponadto w ramach „Programu wyrównania różnic między regionami II” (obszar D) PFRON dofinansowuje koszty zakupu lub przystosowania pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych. W 2014 roku Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON partycypował w kosztach zakupu 22 pojazdów (16 mikrobusów, 6 autobusów) na łączną kwotę 2 412 385,31 zł. W porównaniu do 2013 roku liczba dofinansowanych pojazdów zmalała o 13. Ponadto, w ramach obszaru A w/w programu, PFRON dofinansował wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny 5 obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

9) Inicjowano i podejmowano działania zmierzające do udzielania wszechstronnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku niepełnosprawnemu na terenie przedszkola i szkoły.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2014 roku funkcjonują 802 przedszkola i 1438 szkół, do których uczęszcza prawie 7 tys. niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Z informacji uzyskanej z Kuratorium Oświaty w Olsztynie wszyscy uczniowie niepełnosprawni oraz posiadający orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej, objęci są wsparciem psychologiczno-pedagogicznym przez specjalistów zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych.

Według Systemu Informacji Oświatowej (SIO) na 30 września 2014 r. w szkołach i placówkach oświatowych zatrudnionych było 2 134 specjalistów (pedagogów, psychologów, rehabilitantów, socjoterapeutów, logopedów i terapeutów) udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim.

Ponadto, ww. poradnie prowadziły terapie (logopedyczną, pedagogiczną, ruchową, neuroterapię biofeedback, psychoterapię indywidualną, terapię rodzin) oraz zorganizowały warsztaty szkoleniowe dla rodziców, uczniów i nauczycieli.

10) Promowano dobre praktyki dotyczące aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.

W ramach przykładów dobrych praktyk dotyczących aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej promował, za pośrednictwem Regionalnego Portalu Informacyjnego Wrota Warmii i Mazur <http://portal.warmia.mazury.pl/pl/dobre-praktyki> 7 projektów.

Ponadto, w celu prezentowania dobrych praktyk ekonomii społecznej, jako skutecznej formy aktywizacji społeczno-zawodowej różnych grup społecznych, w tym także osób niepełnosprawnych, w 2014 roku przy współpracy z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, Warmińsko-Mazurskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych oraz Nidzicką Fundacją Rozwoju Nida w ramach Warmińsko-Mazurskie Dni z Ekonomią Społeczną zorganizowane zostały liczne wydarzenia. W dniach 9-17 maja odbyły się Targi Ekonomii Społecznej oraz Dni Otwarte mające na celu zaprezentowanie szerokiego gronu, doświadczeń zarówno krajowych jak i europejskich w rozwoju gospodarki społecznej, produktów i usług lokalnych podmiotów ekonomii społecznej oraz innowacyjnych rozwiązań zastosowanych w tej dziedzinie.

W ramach tych dni 16 maja w Olsztynie odbyła się wojewódzka konferencja dla przedstawicieli władz lokalnych, instytucji pomocy społecznej, rynku pracy i oświaty, a także świata biznesu, mediów i przede wszystkim podmiotów ekonomii społecznej pn. „Ekonomia społeczna w rozwoju lokalnym – doświadczenia krajowe i europejskie” W ramach „Otwarte drzwi w podmiotach ekonomii społecznej” zachęcano mieszkańców do odwiedzania spółdzielni socjalnych, organizacji pozarządowych, zakładów aktywności zawodowej, centrów i klubów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej i innych PES mających swe siedziby w różnych częściach Regionu.

Natomiast 17 maja odbyły się Targi Ekonomii Społecznej na Starym Mieście w Olsztynie, podczas których zainteresowane podmioty zaprezentowały swoje produkty, ulotki promocyjne itp. Targi odbyły się wraz z Festywnym Integracyjnym „Jesteśmy razem” organizowanym przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych.

Udział w Warmińsko-Mazurskich Dniach z Ekonomią Społeczną był doskonałą okazją do zaprezentowania swojej działalności szerokiemu gronu odbiorców (potencjalnym nowym klientom), zawarcia nowych kontaktów biznesowych oraz wymiany doświadczeń z innymi PES.

Całość wydarzenia została podsumowana w Biuletynie Projektu systemowego ROPS pt. „Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach” lipiec/2014 dostępnym na stronie internetowej: <http://portal.warmia.mazury.pl/pl/polityka-spoleczna/system-rops/dokumenty-i-pliki>

11) Wspierano inicjatywy tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności.

Niejednokrotnie rodziny osób niepełnosprawnych skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem gdzie rodziny, nie tylko mogą otrzymać pomoc w codziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne. Jest to środowiskowa forma pomocy pół-stacjonarnej służąca utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji.

Z informacji z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że na koniec 2014 roku w województwie funkcjonowały 32 grupy samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych, skupiające ponad 1,6 tys. członków, działające na terenie 11 powiatów.

Tabela 16. Grupy samopomocy dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (stan na dzień 31 grudnia 2013 r.).

Rok	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba grup samopomocy	38	34	32
Liczba członków grupy samopomocy	1 834	2 076	1 619

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W porównaniu do roku poprzedniego liczba grup samopomocy dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności zmniejszyła się o 2, a liczba członków o 457 osób. Natomiast wzrosła o 2 liczba powiatów, w których te grupy funkcjonują. W dalszym ciągu jednak na terenie 10 powiatów (powiatu braniewskiego, działdowskiego, ełckiego, giżyckiego, gołdapskiego, mrągowskiego, oleckiego, piskiego, szczywieńskiego i węgorzewskiego) takie grupy nie powstały. Niezbędne jest więc podjęcie działań mających na celu utworzenie grup samopomocy na terenie ww. powiatów.

12) Promowano pracę wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na koniec 2014 roku, funkcjonowało 80 punktów/biur wolontariatu, w ramach których działało ponad 2,7 tys. wolontariuszy.

W stosunku do roku poprzedniego zarówno liczba biur/punktów wolontariatu jak i liczba wolontariuszy w tych placówkach zmalały. (w 2013 r. funkcjonowało o 7 biur więcej).

Realizując zadania w zakresie promowania pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, podejmowali działania wolontarystyczne w zakresie opieki nad dziećmi w Hospicjum Elbląskim, wykonywania masażu w środowisku domowym pacjentów, prowadzenia warsztatów z zakresu arteterapii dla dzieci autystycznych w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Elblągu, prowadzenie cyklicznych zajęć terapeutycznych z zakresu edukacji prozdrowotnej i ludoterapii dla uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Elblągu i Przemarku. Ponadto, brali udział w kweście ulicznej na rzecz Hospicjum Elbląskiego w

ramach akcji „Żonkilowe Pola Nadziei”. Łącznie w ww. przedsięwzięciach brało udział 42 wolontariuszy, którzy objęli swym działaniem około 350 osób niepełnosprawnych.

Zadania na rzecz promocji pracy wolontariatu podejmowało również Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu. W 2014 r. w partnerstwie z Stowarzyszeniem Kulturalnym „Viva art.” realizowano projekt „*Kompetentny wolontariusz*”. W ramach ww. przedsięwzięcia 14 wolontariuszy zostało przeszkolonych podczas trzech modułów, tj.:

- Specyfika pracy z osobami niepełnosprawnymi. Rodzaje i stopnie niepełnosprawności. Praca wolontarystyczna na rzecz osób starszych, jej uwarunkowania,
- Pierwsza pomoc przedmedyczna,
- Metody i techniki arteterapeutyczne stosowane w pracy z osobami niepełnosprawnymi.

Oprócz wiedzy teoretycznej wolontariusze uczestniczyli również w ćwiczeniach. Zdobytą w trakcie szkolenia wiedzę wykorzystywali także w codziennej pracy z osobami niepełnosprawnymi i starszymi.

Ww. instytucja prowadziła również cykl szkoleń dla kadry Środowiskowego Domu Samopomocy Lazarus oraz pracowników instytucji, wolontariuszy i organizacji o profilu społeczno-kulturalnym w tym Elbląskiego Stowarzyszenia Pomocy Humanitarnej im. Św. Łazarza w zakresie technik szkła stapianego. Ich celem było zwiększenie umiejętności oraz kompetencji kadry terapeutycznej i instruktorskiej w zakresie arteterapii. W ww. działaniach uczestniczyło 6 osób.

Dodatkowo, w 2014 roku, w ramach otwartego konkursu ofert Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powierzył Polskiemu Związkowi Niewidomych - Okręg Warmińsko – Mazurski w Olsztynie, realizację zadania publicznego pn.: „Popularyzowanie wolontariatu w środowisku osób niewidomych i słabowidzących”. Projekt, którego głównym celem była promocja pracy wolontariatu realizowany był w partnerstwie ze szkołami ponadgimnazjalnymi oraz Polskim Czerwonym Krzyżem. Działaniem objęto niemal 60 osób, w tym 20 osób z niepełnosprawnością.

Ponadto, przy Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu prowadzony jest klub wolontariusza. Jedenastu jego członków wspiera bieżące działania Centrum.

Wysoko cenione jest również stałe zaangażowanie wolontariuszy w cykliczne przedsięwzięcia organizowane i współorganizowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, tj. Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny, Festyn Integracyjny dla osób niepełnosprawnych „Jesteśmy Razem”, Spartakiadę Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Województwa Warmińsko–Mazurskiego itp.

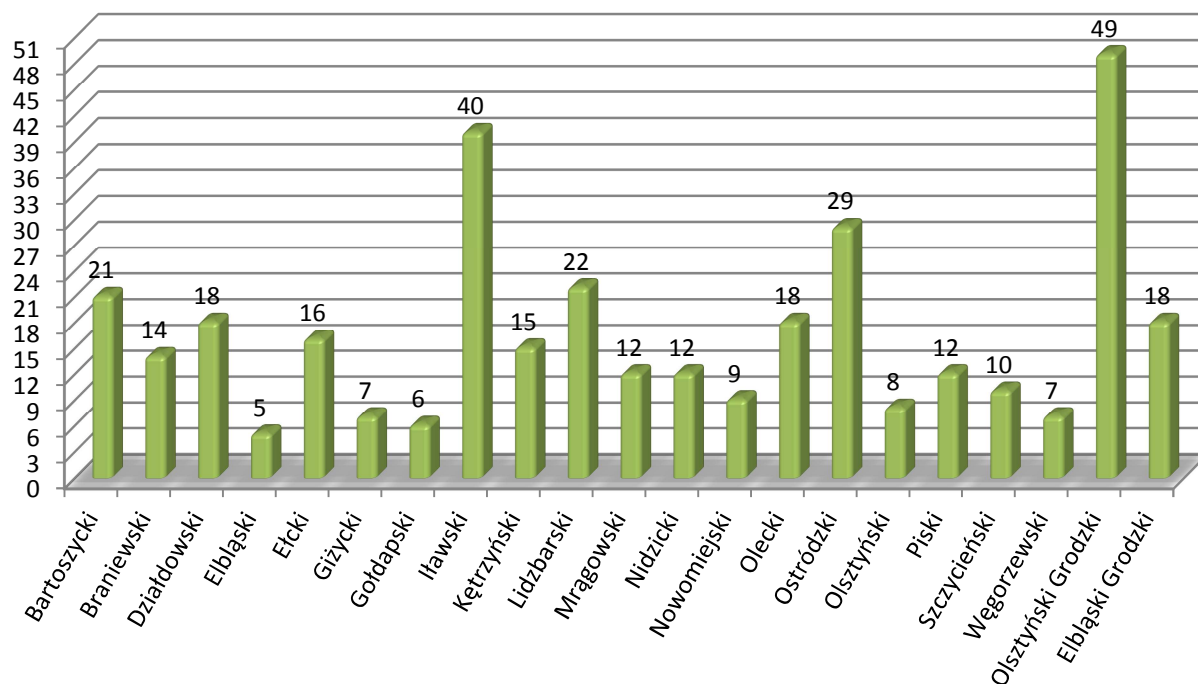
13) Wspierano projekty na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych podmiotów niepublicznych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym ze środków PFRON, samorządów terytorialnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Jednym z głównych partnerów Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych są organizacje pozarządowe, skupiające najaktywniejszych obywateli. Współpraca ta daje możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działa łącznie 348 organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych.

Wykres 10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych działań mających na celu zwiększenie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem, a takim jest środowisko osób niepełnosprawnych. Dzieje się tak, dlatego, że to organizacje pozarządowe są najbliższe swoich lokalnych problemów, dzięki czemu mają możliwość szybkiego ich diagnozowania i rozwiązywania.

Podejmując działania mające na celu wsparcie projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował w 2014 r. następujące przedsięwzięcia:

- w ramach art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zlecił, ze środków PFRON, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych 10 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę dofinansowania 200 tys. zł, w których uczestniczyło około 500 osób;
- zlecił 7 organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, przyznając dotacje celowe w łącznej wysokości 64 800 zł. Łączna liczba beneficjentów zadań wyniosła około 2 tys. osób.
- w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytetu VII „Promocja Integracji Społecznej” Działanie 7.2 „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”), dofinansował 19 projektów w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych na ponad 5,6 mln. zł. Dzięki temu wsparciem objęto ponad 614 osób niepełnosprawnych.

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Samorządy powiatów również realizują zasadę partnerstwa i współpracy w stosunku do organizacji pozarządowych. Z informacji z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2014 roku, samorządy powiatów zleciły wykonanie 133 zadań organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zadania, o wartości dofinansowania ponad 12 mln. zł, skierowane były do ponad 4 tys. osób niepełnosprawnych. W porównaniu do roku poprzedniego zarówno liczba wspartych zadań jak i osób niepełnosprawnych w nich uczestniczących zmalała.

Tabela 17. Zadania zlecone organizacjom pozarządowym przez samorządy powiatów.

	2012	2013	2014
Liczba zadań zleconych	134	194	133
Kwota dofinansowania	4 mln zł	18 mln zł	12 mln zł
Liczba beneficjentów	7 tys.	5 tys.	4 tys.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

c) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2014 roku zlecił organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 43 zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych o charakterze ogólnopolskim, które dofinansowano ze środków PFRON, na łączną kwotę 7 175 151,86 zł. W porównaniu do roku 2013 wsparto o 16 zadań więcej, na kwotę dofinansowania wyższą o ponad 46 %.

Tabela 18. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		
		2012	2013	2014
1.	Liczba placówek, instytucji i ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, w województwie warmińsko-mazurskim, umieszczonych w ogólnodostępnej Bazie danych.	635	645	649
2.	Liczba szkoleń i warsztatów merytorycznych wspierających podmioty zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych.	76	7	24
3.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach, wystawach, aukcjach, spartakiadach, przeglądach artystycznych itp.	ponad 25 tys.*	ponad 28 tys.*	ponad 24 tys.*
4.	Liczba osób niepełnosprawnych zrzeszonych w stowarzyszeniach i klubach sportowych.	705	1 467	683
5.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie przedszkola i szkoły.	5 703	ponad 18 tys.**	7 tys.
6.	Liczba zatrudnionych w przedszkolach i szkołach specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom.	3 837	2 134***	2 134
7.	Liczba ośrodków wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych, w tym poradnictwo psychologiczne.	167	109	94
8.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w lokalnych programach i projektach aktywizujących te osoby.	28 062	ponad 41 tys	ponad 42 tys.
9.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach celowych realizowanych przez PFRON dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.	621	1 109	1 718
10.	Liczba mieszkań dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	386	212	255
11.	Liczba osób w grupach samopomocy dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności.	1 834	2 076	1 619
12.	Liczba biur/punktów wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.	69	87	80
13.	Liczba wolontariuszy pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych.	2 793	3 336	2 706
14.	Liczba zleconych zadań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	194	250	212
15.	Liczba podmiotów, którym zlecono zadania na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	116	249	208
16.	Liczba organizacji pozarządowych, działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych.	340	342	348

* Część imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych itp. miało charakter masowy i ogólnodostępny, więc nie ma możliwości dokładnego określenia liczby uczestniczących osób niepełnosprawnych.

** W wyniku zmiany wersji Systemu Informacji Oświatowej (SIO) w 2013 r. wskaźnik uwzględniał również osoby posiadające opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych o potrzebie kształcenia specjalnego.

*** Zgodnie z informacją z Kuratorium Oświaty różnica w liczbie specjalistów wynika ze zmiany od 2013 r. wersji SIO. Faktyczna liczba specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom od 2013 r. zawiera wyłącznie terapeutów (bez nauczycieli).

4. Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym.

Osoby z niepełnosprawnością stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie aktywizacji zawodowej. Z tego względu oraz z uwagi na stale utrzymujący się wysoki stopień bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim, zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby.

Dlatego, stanowią one jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy, co zostało uwzględnione w *Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku* oraz regionalnych planach działań na rzecz zatrudnienia na poszczególne lata.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, m.in. poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W ramach realizacji Programu w 2014 roku podjęto szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji tych osób na rynku pracy.

Dla realizacji celu podejmowano następujące działania:

1) Podejmowano działania aktywizujące osoby niepełnosprawne, w tym dofinansowanie projektów ze środków EFS, w ramach PO KL (tj.: szkolenia; warsztaty z doradztwa zawodowego, psychologiczne; indywidualne wsparcie doradcy zawodowego; aktywne pośrednictwo pracy; staż; przygotowanie zawodowe; zatrudnienie subsydiowane; prace społecznie użyteczne; trening pracy; coaching).

a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Zadania na rzecz aktywizacji bezrobotnych osób z niepełnosprawnością były realizowane w głównej mierze przez Powiatowe Urzędy Pracy. Koordynatorem był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, który jednocześnie monitorował działalność w tym zakresie.

Powiatowe urzędy pracy systematycznie opracowują i realizują programy szkoleniowe (w tym stypendialne i praktyki zawodowe), umożliwiające rozwój zawodowy osób z niepełnosprawnością dostosowujący ich do potrzeb rynku pracy.

W 2014 roku przeprowadzono w tym zakresie 74 szkolenia, z których skorzystały 103 osoby, mieszkańcy 12 powiatów. Wg informacji WUP, zebranych z powiatowych urzędów pracy, nie realizowano tego rodzaju przedsięwzięć w 9 powiatach: bartoszyckim, braniewskim, działdowskim, ełckim, kętrzyńskim, lidzbarskim, mrągowskim, nowomiejskim i piskim.

Tabela 19. Programy szkoleniowe (w tym stypendialne i praktyki zawodowe) opracowane i realizowane przez powiatowe urzędy pracy w latach 2012 - 2014, umożliwiające rozwój zawodowy osób niepełnosprawnych dostosowujący ich do potrzeb rynku pracy.

Rok	Liczba programów	Liczba osób z niepełnosprawnością objętych programem	Liczba programów finansowanych ze środków EFS
2012	78	387	24
2013	90	231	34
2014	74	103	38

(Źródło: dane statystyczne z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W 2014 r., w porównaniu do lat ubiegłych realizowano mniej programów szkoleniowych, jak również zanotowano spadek liczby ich uczestników, zarejestrowano jednak wzrost liczby programów finansowanych ze środków EFS.

W 2014 roku 13 powiatów realizowało programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, w których łącznie uczestniczyło prawie 2,8 tys. osób, tj. o ponad 600 więcej w porównaniu do roku ubiegłego. Natomiast zmniejszyła się o 3 liczba powiatów, w których realizowano takie programy. Zadania te były realizowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym poprzez programy:

- „Nowe szanse na zatrudnienie”,
- „Nowe doświadczenie – lepsza praca”,
- „Praca - najlepszy wybór”,
- „My Młodzi – Nam praca nie zaszkodzi”,
- „Aktywność drogą do sukcesu”,
- „Nowe perspektywy”.

Tabela 20. Opracowane przez Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Warmińsko-Mazurskiego programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego w latach 2012 - 2014.

Rok	2012	2013	2014
Liczba opracowanych programów	44	46	40
z tego: liczba programów realizowanych przy udziale środków EFS w ramach PO KL	17	13	11
Liczba osób objętych programami	1 656	2 143	2 772
Liczba powiatów, które realizowały programy	17	16	13

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Jak wynika z powyższej tabeli, z roku na rok wzrasta liczba osób objętych programami aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.

Wg informacji z WUP, zebranych z powiatowych urzędów pracy, w 2014 roku pracodawcy zgłosili dla osób z niepełnosprawnością 1 862 oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co oznacza spadek w porównaniu do 2013 roku o 137 ofert (o 6,9 %). Były to głównie oferty zatrudnienia i innej pracy zarobkowej, które stanowiły 90 % (1 675 ofert) wszystkich ofert wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej dla tych osób. Oprócz nich, pracodawcy zgłosili również 187 wolnych miejsc aktywizacji zawodowej, z których 164 dotyczyło stażu, natomiast 23 – prac społecznie użytecznych.

Pracę subsydiowaną (ze środków Funduszu Pracy lub PFRON) podjęło 768 osób, w tym w zakładach pracy chronionej 9 osób i działalność gospodarczą - 94 osoby, niesubsydiowaną natomiast podjęły 2 932 osoby, z których 184 osoby uczestniczyły w pracach sezonowych, a 92 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą.

Tabela 21. Aktywizacja bezrobotnych niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej	1 673	1 999	1 862
w tym: - oferty zatrudnienia i innej pracy zarobkowej	1503	1780	1 675
- wolne miejsca aktywizacji zawodowej (staż, prace społecznie użyteczne)	170	219	187
Podjęcia pracy	2 978	3 249	3 700
1. subsydiowanej	582	651	768
- w tym: w zakładach pracy chronionej	78	6	9
podjęcie działalności gospodarczej	79	90	94
2. niesubsydiowanej	2 396	2 598	2 932
- w tym: podjęcie działalności gospodarczej	62	56	92
prace sezonowe	173	199	184
Szkolenia	211	219	180
Staż zawodowy	395	421	643
Przygotowanie zawodowe dorosłych	0	1	0
Prace społecznie użyteczne	292	292	267
Razem zaktywizowani	3 876	4 182	4 790

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W 2014 roku w formach aktywizacji zawodowej, takich jak szkolenia, staże i prace społecznie użyteczne uczestniczyło 1 090 osób. Najwięcej, 643 osób rozpoczęło staż u pracodawcy, 267 osób – prace społecznie użyteczne, natomiast 180 osób – szkolenia.

Warto zauważyć, że od 2012 r. rośnie liczba podjęć pracy, zarówno subsydiowanej jak i niesubsydiowanej oraz uczestników stażu zawodowego.

b) działania agencji zatrudnienia:

Działania w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego oraz poradnictwa zawodowego na rzecz osób niepełnosprawnych realizowały agencje zatrudnienia. Informacje uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie o liczbie działających w tym zakresie agencji, z wyszczególnieniem rodzaju świadczonych usług i liczby osób, którym udzielono pomocy, przedstawiają poniższe tabele.

Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie zwrócił się do 100 agencji zatrudnienia działających na terenie województwa warmińsko mazurskiego, z prośbą o dane dotyczące zaktywizowanych przez nie osób niepełnosprawnych. W związku z tym, iż odpowiedzi udzieliło tylko 17 podmiotów, przyjmuje się, że pozostałe nie świadczyły usług na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Tabela 22. Warmińsko – Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy.

Rok	Liczba agencji zatrudnienia	Liczba zarejestrowanych osób poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej		Liczba osób, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za pośrednictwem agencji:	
		ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością	ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
2012	50	5502	1132	454	109
2013	16	2558	954	1 112	205
2014	brak danych	1 085	506	278	91

W 2014 r. zarejestrowano 506 osób z niepełnosprawnością poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, tj. mniej w stosunku do roku 2013 o 448, a także znacznie zmniejszyła się (o 114) liczba osób, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za ich pośrednictwem.

Zanotowano również spadek liczby osób z niepełnosprawnością objętych działaniami agencji w zakresie poradnictwa zawodowego, w tym w zakresie wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia (o 186), udzielenia informacji niezbędnych do podejmowania decyzji zawodowych (o 92) oraz porad zawodowych, zajęć aktywizujących (o 203).

Tabela 23. Warmińsko-Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie poradnictwa zawodowego.

	Liczba agencji zatrudnienia	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia		Liczba osób, którym udzielono informacji niezbędnych do podejmowania decyzji zawodowych		Liczba osób korzystających z grupowych porad zawodowych, zajęć aktywizujących	
		ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością	ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością	ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
2012	27	4315	244	4930	280	3557	171
2013	10	4220	508	3680	490	3324	482
2014	-	1 382	322	1 528	398	1 264	279

Tabela 24. Warmińsko-Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie pracy tymczasowej.

Rok	Liczba agencji zatrudnienia	Liczba zatrudnionych pracowników tymczasowych	
		ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
2012	28	1034	73
2013	1	129	51
2014	-	694	37

W 2014 r. za pośrednictwem ww. agencji zatrudniono 37 niepełnosprawnych pracowników tymczasowych, tj. mniej o 14 w porównaniu do roku ubiegłego.

c) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

W 2014 roku kontynuowany był także program PFRON – JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych, w którym uczestniczyły 32 osoby niepełnosprawne, tj. mniej o 19 osób niż w roku ubiegłym. W wyniku realizacji ww. programu, zatrudnienie podjęły 2 osoby.

Tabela 25. Programy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Rok	Tytuł programu	Liczba uczestników programu	Liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie, w wyniku realizacji programu
2012	JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych (osoby, które uzyskały zatrudnienie w ciągu 6 m-cy po odbyciu stażu)	40	8
2013	JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych (osoby, które uzyskały zatrudnienie w ciągu 6 m-cy po odbyciu stażu)	51	22
2014	JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych (osoby, które uzyskały zatrudnienie w ciągu 6 m-cy po odbyciu stażu)	32	2

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

2) Rozwój systemu samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Równie ważnym zadaniem w procesie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością, które realizują Powiatowe Urzędy Pracy, jest organizacja szkoleń z zakresu samozatrudnienia.

Tabela 26. Szkolenia w zakresie samozatrudniania osób z niepełnosprawnością zorganizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Rok	Liczba zorganizowanych szkoleń	Liczba osób z niepełnosprawnością uczestniczących w szkoleniu
2012	20	69
2013	12	34
2014	15	47

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Powiatowe Urzędy Pracy w roku 2014 zorganizowały 15 szkoleń, w ramach których przeszkoliły 47 osób z niepełnosprawnością w zakresie samozatrudnienia.

W porównaniu do roku ubiegłego zwiększyła się zarówno liczba zorganizowanych szkoleń, tj. o 3, jak i osób niepełnosprawnych w nich uczestniczących (o 13).

Tabela 27. Liczba osób z niepełnosprawnością, które podjęły działalność gospodarczą.

Rok	2012	2013	2014
Ogółem	141	146	186
praca subsydiowana	79	90	94
praca niesubsydiowana	62	56	92

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W okresie sprawozdawczym własną działalność gospodarczą podjęło 186 osób, z tego 94 pracę subsydiowaną i 92 osoby niesubsydiowaną. W porównaniu do lat ubiegłych zarejestrowano wzrost podjęć działalności gospodarczej.

3) Inicjowano i tworzono podmioty ekonomii społecznej wspomagające proces rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi (CIS, KIS, ZAZ, Spółdzielnie socjalne).

Istotnym wsparciem realizacji zadań w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością są działania podmiotów ekonomii społecznej. Osoby te, z uwagi na charakter niepełnosprawności bardzo często nie mają szans konkurować z osobami pełnosprawnymi na otwartym rynku pracy. Wymagają najpierw odpowiedniego wsparcia i dopiero po nabyciu pewnych umiejętności, zdobyciu kwalifikacji, mają szanse na uzyskanie zatrudnienia. W zależności od stopnia niepełnosprawności i rodzaju schorzeń mogą stopniowo być przygotowywane do wejścia na otwarty rynek, poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, udział w Klubach Integracji Społecznej, Centrach Integracji Społecznej, pracę w warunkach pracy chronionej (zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, zakłady pracy chronionej) i docelowo na otwartym rynku pracy.

Udział w KIS-ach/CIS-ach umożliwia reintegrację zawodową, łączącą instrumenty aktywnej polityki rynku pracy i instrumenty pomocy społecznej oraz ściśle z nią związaną reintegrację społeczną. Ważnym elementem ekonomii społecznej są także spółdzielnie socjalne oraz zakłady aktywności zawodowej, które łączą działalność gospodarczą z integracją społeczną i zawodową.

➤ Warsztaty Terapii Zajęciowej

Jak wynika z danych uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, na koniec 2014 roku w każdym powiecie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowały warsztaty terapii zajęciowej. Są one prowadzone głównie przez fundacje i stowarzyszenia, a ich koszty współfinansowane przede wszystkim ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także ze środków powiatu, w którym dany warsztat funkcjonuje. Ogółem 35 warsztatów skupia 1 422 uczestników.

Wykres 11. Liczba warsztatów terapii zajęciowej i liczba ich uczestników w 2014 roku – wg powiatów.

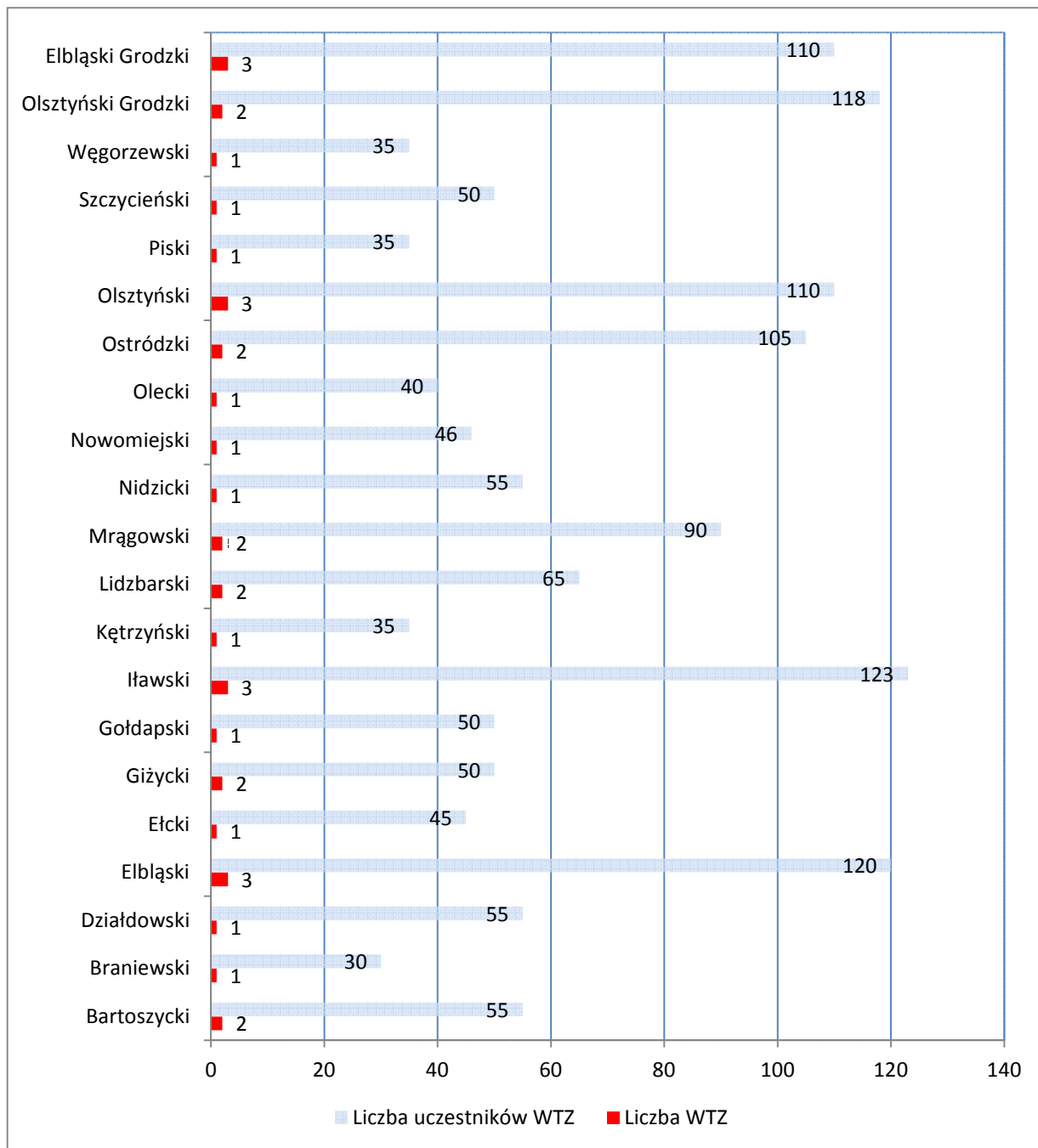

Tabela nr 28. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012 – 2014.

Rok	Liczba WTZ	Liczba uczestników WTZ
2012	35	1398
2013	35	1400
2014	35	1422

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Od 2012 roku liczba warsztatów terapii zajęciowej jest niezmienna, wzrasta natomiast liczba uczestników tych warsztatów.

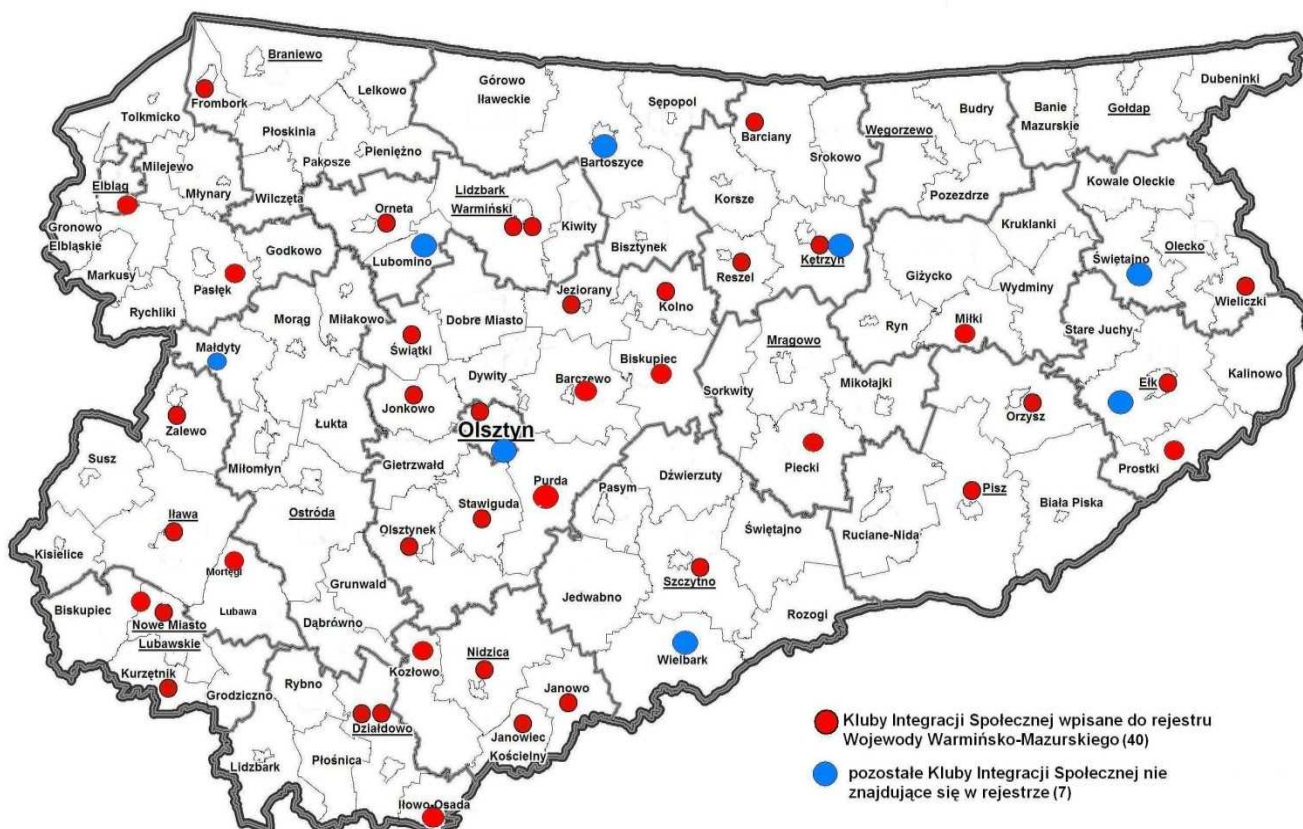
➤ Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej
Placówkami służącymi reintegracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie, w tym osób z niepełnosprawnością, są Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej, działające w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym.

Na koniec okresu sprawozdawczego, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, działało łącznie 7 Centrów Integracji Społecznej, tj. w Olsztynie, Ostródzie, Braniewie, Elku (2), Białej Piskiej i Elblągu. Reintegracją społeczną i zawodową objęto 71 osób z niepełnosprawnością.

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie zarejestrowane są 43 kluby integracji społecznej (z czego 40 funkcjonuje, pozostałe 3 zawiesiły działalność). Natomiast, na podstawie danych przesłanych z ośrodków pomocy społecznej ustalono, że na obszarze województwa funkcjonuje jeszcze 7 KIS-ów, które nie zostały ujęte w ww. rejestrze.

Najwięcej tych podmiotów działa w powiecie olsztyńskim (10) oraz w powiecie nidzickim (4). W 2 powiatach, tj. w powiecie gołdapskim i węgorzewskim, nie funkcjonują tego typu podmioty ekonomii społecznej.

Kluby integracji społecznej funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.

➤ Zakłady Aktywności Zawodowej

Istotną formą aktywności osób niepełnosprawnych wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest uczestnictwo w zakładach aktywności zawodowej. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) dofinansował, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, koszty działania 5 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie oraz koszty utworzenia i działania 2 nowopowstałych zakładów aktywności zawodowej, tj. w Bartoszycach i Ostródzie na łączną kwotę 3 816 683,28 zł, a także ze środków budżetu Województwa, koszty działania tych zakładów w kwocie 311 689,41 zł.

Środki na działanie przekazane zostały ww. zakładom m.in. na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych i pracowników obsługi, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób niepełnosprawnych, zakupu środków trwałych i wyposażenia, szkoleń związanych z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.

W ramach utworzenia w 2014 r. dwóch nowych Zakładów środki przekazane zostały m.in. na przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczeń, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, wyposażenie pomieszczeń, zakup surowców i materiałów potrzebnych do rozpoczęcia działalności oraz zakup środka transportu.

Łącznie Zakłady te na koniec 2014 r. zatrudniały 311 osób, w tym 225 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Dzięki dofinansowaniu, osoby niepełnosprawne zatrudnione w zakładach aktywności zawodowej, obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

Tabela 29. Liczba zakładów aktywności zawodowej i zatrudnionych w nich osób z niepełnosprawnością.

Rok	2012	2013	2014
Liczba zakładów funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	5	5	7
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością	160	171	225
Dofinansowanie przyznane ze środków PFRON, będących w dyspozycji Samorządu Województwa	2 605 957,07 zł	2 923 775,49 zł	3 816 683,28 zł
Dofinansowanie przyznane ze środków budżetu Województwa	414 763,29 zł	319 648,03 zł	311 689,41 zł

(Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

➤ Spółdzielnie socjalne

Ważnym elementem ekonomii społecznej są spółdzielnie socjalne. Tworzone są przez określone grupy osób, w tym osoby z niepełnosprawnością. Przedmiotem ich działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków. Na dzień 31 grudnia 2014 r., szacuje się, iż aktywnie działa 76 spółdzielni socjalnych, brak natomiast danych ile wśród ich członków jest osób niepełnosprawnych. W 2014 r. powstało 27 spółdzielni socjalnych, z czego 18 w wyniku dotacji przyznawanych w ramach projektów dotacyjnych z Poddziałania 7.2.2 POKL. Tylko na terenie 3 powiatów: oleckiego, braniewskiego i węgorzewskiego nie powstała żadna spółdzielnia socjalna.

Tabela 31. Refundacja dodatkowych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach pracy chronionej w latach 2012 - 2014.

Rok	Liczba zakładów, którym zrefundowano koszty	Rodzaj kosztów	Kwota dofinansowania	Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością (w etatach)
2012	3	administracyjne	65 910,40	395,39
		transportowe	-	
2013	3	administracyjne	61 345,00	836,05
		transportowe	-	
2014	2	administracyjne	72 312,15	697,30
		transportowe	-	
Ogółem:		-----	199 567,55	-----

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

4) Inicjowano tworzenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych przez pracodawców chronionego i otwartego rynku pracy.

Osoby z niepełnosprawnością stanowią grupę ryzyka, której problemy w zakresie zatrudnienia są szczególnie trudne. W 2014 roku na otwartym rynku pracy utworzono 422 miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych, natomiast na chronionym rynku – tylko 17. Biorąc pod uwagę liczbę zarejestrowanych w urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego osób niepełnosprawnych (ponad 6,7 tys.), niepokojący jest systematyczny spadek liczby utworzonych miejsc pracy zarówno na otwartym jak i chronionym rynku pracy. Należy więc podejmować dalsze działania zmierzające do poprawy tej sytuacji.

Tabela 32. Utworzone w latach 2012 – 2014 miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym i otwartym rynku pracy w województwie warmińsko – mazurskim.

Rok	Liczba utworzonych miejsc pracy na otwartym rynku pracy	Liczba utworzonych miejsc pracy na chronionym rynku pracy
2012	550	257
2013	497	40
2014	422	17

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

5) Inicjowano organizowanie kampanii społecznych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

W procesie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, niezwykle ważne jest podejmowanie działań w zakresie inicjowania i tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wspomagających ten proces. W zakresie ww. działań Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przy współpracy z Ośrodkami Wsparcia Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Olsztynie, Elblągu, Nidzicy i Ełku oraz Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, w dniach 9-17 maja 2014 r. zorganizował Warmińsko-Mazurskie Dni z Ekonomią Społeczną.

W ramach tego przedsięwzięcia odbyły się „Dni otwarte pomiotów ekonomii społecznej”, których wydarzeniem inauguracyjnym były Dni Spółdzielczości i Ekonomii Społecznej Ziemi Kętrzyńskiej zorganizowane przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA - COOP, prowadzące Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Olsztynie oraz Zespół ds. Ekonomii Społecznej w powiecie kętrzyńskim.

W programie imprez znalazła się również konferencja pn. „Ekonomia społeczna w rozwoju lokalnym – doświadczenia krajowe i europejskie”. Najważniejszym jej punktem było przekazanie przez dr. hab. prof. Uniwersytetu Adama Mickiewicza Tomasza Mikę, reprezentującego Fundację im. Królowej Polski św. Jadwigi, na ręce Gustawa Marka Brzezina

– Wicemarszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego certyfikatu potwierdzającego przekazanie prawa do nadawania Znak promocyjnego „Zakup prospołeczny” przez województwo warmińsko-mazurskie. W kontekście planowanego kierunku rozwoju ekonomii społecznej w Polsce omówiono założenia Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014 – 2020. W konferencji wzięły również udział delegacje z Włoch i Belgii, które przedstawiły własne dokonania w ramach przedsiębiorczości społecznej.

Doskonałą okazją do bliższego poznania ekonomii społecznej były również Targi Ekonomii Społecznej, które towarzyszyły XVI Festynowi Integracyjnemu „Jesteśmy Razem”. Podczas ww. targów można było nie tylko wymienić doświadczenia z przedstawicielami przedsiębiorstw społecznych i organizacji pozarządowych, poznać oferowane przez nie produkty, ale również uczestniczyć w bezpłatnych warsztatach m.in. garncarskich i zdobienia przedmiotów techniką decoupage. W ramach Dni otwartych i Targów Ekonomii Społecznej zaprezentowana została działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładów Aktywności Zawodowej funkcjonujących na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

6) Opracowywano i realizowano Programy Integracji Osób Niepełnosprawnych (PIN) w ramach projektów systemowych PO KL.

W celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnością do zatrudnienia prowadzone były także działania w ramach priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2014, współfinansowanego ze środków EFS. Wobec tych osób stosowane są instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w dostępie do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W zakresie powyższych działań, w 2014 roku, dofinansowano projekty wspierające integrację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością na łączną kwotę 5 653 235,02 zł, w których uczestniczyło ponad 600 osób, tj. mniej niż w roku ubiegłym, w którym to na ten cel przeznaczono ok. 7 mln, ale beneficjentami tych projektów była porównywalna grupa, tj. ok. 600 osób. Uczestnicy tych projektów nie zostali objęci programem PIN, gdyż beneficjenci projektów nie zaplanowali tego rodzaju wsparcia.

7) Organizowano szkolenia i spotkania dla osób zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych zatrudnionych w instytucjach pomocy i integracji społecznej oraz instytucjach rynku pracy.

Z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w 2014 roku, przeprowadzono szkolenia osób zajmujących się aktywizacją zawodową osób z niepełnosprawnością, zatrudnionych w instytucjach pomocy i integracji społecznej oraz instytucjach rynku pracy. W ramach projektu systemowego „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach” zorganizowano n.w. szkolenia:

- „Praca z osobami z zaburzeniami psychicznymi”,
 - „Strategia interwencji kryzysowej jako pierwsza pomoc psychologiczna”,
- w których uczestniczyło łącznie 230 osób (pracownicy publicznych i niepublicznych instytucji pomocy i integracji społecznej, w tym zakładów aktywności zawodowej).

Dodatkowo, Warmińsko-Mazurskie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu zorganizowały m.in. szkolenia, warsztaty i seminaria dla 360 osób. Działania te przyczyniły się do poszerzenia wiedzy w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, a także do zwiększenia kompetencji nauczycieli i specjalistów w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Działania w tym zakresie podejmowane były także przez Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, które zorganizowało warsztaty dla nauczycieli pn.: „Arteterapia w edukacji wczesnoszkolnej”, z zakresu technik plastycznych dla 15 osób. Dzięki przeprowadzonym warsztatom uczestnicy zaznajomili się z takimi technikami jak: ceramika, szkło artystyczne, papieroplastyka oraz techniką tworzenia prac w drewnie przez co poszerzyli swoją wiedzę jak używać ww. techniki w pracy terapeutycznej.

Tabela 33. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		
		2012	2013	2014
1.	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów, projektów dofinansowanych ze środków EFS, w ramach PO KL.	417	600	614
2.	Liczba beneficjentów programów celowych PFRON, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	40	51	32
3.	Liczba szkoleń w zakresie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.	20	12	15
4.	Liczba osób niepełnosprawnych, które rozpoczęły działalność gospodarczą.	141	146	186
5.	Liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach aktywności zawodowej.	160	171	225
6.	Liczba Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej i Spółdzielni socjalnych wspierające osoby niepełnosprawne.	84	121	126
7.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy.	257	40	17
8.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.	550	497	422
9.	Liczba osób objętych programem PIN.	5	4	0

5. Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniający ich aktywne uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Dla realizacji celu podejmowano następujące działania:

1) Inicjowano opracowanie i realizację programów partnerskich oraz projektów na rzecz integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, między innymi finansowanych ze środków EFS, w ramach PO KL.

Z informacji powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2014 r. w województwie realizowano 10 projektów partnerskich mających na celu współpracę różnych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych (w 2013 r. było ich 7). Głównymi partnerami w tych projektach były powiatowe urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Realizowane projekty dotyczyły aktywizacji zawodowej i społecznej, zwiększenia aktywności, a także integracji osób starszych i niepełnosprawnych. Ogółem w przedsięwzięciach uczestniczyło 329 osób, w tym 155 niepełnosprawnych. W porównaniu do poprzedniego roku w przedsięwzięciach udział wzięła większa liczba osób (w 2013 r. - 146 osób), a także większy był udział w nich osób niepełnosprawnych (w 2013 r. – 121 osób).

Największą liczbą projektów partnerskich może pochwalić się powiat elbląski i ełcki (po 3). Po jednym projekcie partnerskim realizowały powiaty bartoszycki, giżycki, mławowski i nidzicki. Z informacji przedłożonych przez PCPR wynika, że liczba realizowanych projektów wzrosła, a realizowały je inne powiaty. Głównym źródłem finansowania tego typu projektów są w dalszym ciągu środki z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pomimo, że liczba powiatów, w których tego rodzaju projekty realizowano nieznacznie wzrosła (o 3), to w dalszym ciągu większość powiatów takich projektów nie realizuje. Zatem należy szerzej promować rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez programy partnerskie.

2) Promowano przykłady dobrych praktyk w zakresie realizacji partnerskich projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

W ramach partnerstwa organizacji pozarządowych i instytucji działających na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, przedstawiciele Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w 2014 r. uczestniczyli w:

- konferencji pt. „Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością intelektualną drogą do samodzielności”, podsumowującej realizację 3 - letniego projektu, współfinansowanego ze środków EFS, pod nazwą „Droga do samodzielności”, organizowanej przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Biskupcu. Udział w spotkaniu był okazją do dyskusji o możliwościach rozwoju rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zaprezentowane zostały doświadczenia praktyków, zajmujących się aktywizacją zawodową i społeczną osób z upośledzeniem umysłowym, a także szanse na finansowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków Unii Europejskiej. Podsumowaniem konferencji było forum, podczas którego same osoby z niepełnosprawnością i członkowie ich rodzin opowiedzieli o nadziejach, szansach i trudnościach jakie napotykają w drodze do zawodowej aktywności. Spotkanie wpłynęło na zidentyfikowanie w województwie aktualnych problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- uroczystych obchodach 10 – lecia Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko - Mazurskiego FOSA, które odbyły się 20 listopada 2014 r. w Olsztyńskim Zamku. Organizacja ta od początku swojej działalności intensywnie współpracuje z Samorządem Województwa Warmińsko - Mazurskiego w realizacji zadań publicznych z

różnych dziedzin życia społecznego, w szczególności zaś w zakresie działań na rzecz osób starszych.

- seminarium pt. „Administracja publiczna miejscem pracy dla osób z niepełnosprawnością”, które było zorganizowane przez Fundację Polskich Kawalerów Maltańskich w Warszawie - Pomoc Maltańska, w ramach projektu „Staż w administracji publicznej wsparciem aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz budowaniem pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy II”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.
- konferencji pt. „Osoby niepełnosprawne, jako ważny potencjał rozwoju lokalnego rynku pracy”. Konferencja organizowana przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie w partnerstwie z Fundacją Aktywizacja była dogodną okazją do zaprezentowania roli i znaczenia sektora małych i średnich przedsiębiorstw w obszarze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych na przykładzie warmińsko-mazurskiego rynku pracy.

3) Organizowano spotkania tematyczne na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

W 2014 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej organizował 2 spotkania Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych, których celem było nawiązanie szerszej współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z ww. radami w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Podczas ww. spotkań zaprezentowano działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym dobre praktyki w zakresie ekonomii społecznej (na przykładzie działań Powiatu Ostródzkiego) oraz znaczenie sportu w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Ponadto, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawił do zaopiniowania Wojewódzkiej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych, działającej przy Marszałku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, projekt uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2014 r., pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. Skonsultowano również z Wojewódzką Radą rodzaje zadań, które Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaplanował zlecić w 2014 r. fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

W zakresie działań mających na celu rozwój partnerstwa na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie w 2014 r., będąca jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, prowadziła współpracę z instytucjami i stowarzyszeniami, w tym z:

- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Olsztynie,
- Polskim Związkiem Niewidomych, Okręgiem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie,
- Fundacją Szansa dla Niewidomych Oddział w Olsztynie,
- Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków Oddziałem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie,
- Domem Pomocy Społecznej Nasz Dom w Olsztynie,
- Domem Pomocy Społecznej Dom nad Doliną w Różnowie,
- Domem Pomocy Społecznej PZN w Olsztynie,
- Centrum Alzheimerera Dar Serca w Olsztynie,
- Środowiskowym Domem Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Wyspa w Olsztynie.

W ramach ww. współpracy bibliotekarze uczestniczyli w szkoleniach:

- „Komunikacja z osobami zaburzonymi psychicznie. Jak rozmawiać, rozumieć i postępować, gdy przyjdą do naszej biblioteki”,
- Fundacji Szansa dla Niewidomych z zakresu dostosowania standardów stron www.

Dzięki tym szkoleniom bibliotekarze zdobyli nowe kompetencje i umiejętności pracy z czytelnikiem niepełnosprawnym i seniorami oraz poszerzyli swoją wiedzę z zakresu dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych standardów stron internetowych.

Ponadto, w 2014 r. uczestniczono w konferencji prasowej Fundacji Szansa dla Niewidomych i Oddziału w Olsztynie, na której dokonano prezentacji publikacji i rozwiązań technologicznych. Podczas spotkania pracownicy biblioteki poznali nowe technologie i sprzęt tyflograficzny, który przyczynia się do wyrównywania szans osób z dysfunkcją wzroku.

Ponadto, wg informacji pozyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2014 r. na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, odbyło się 7 spotkań tematycznych, w których uczestniczyły 224 podmioty. W porównaniu do roku poprzedniego zmalała zarówno liczba spotkań jak i podmiotów w nich uczestniczących.

Tabela 34. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		
		2012	2013	2014
1.	Liczba projektów partnerskich zrealizowanych w regionie, w tym ze środków EFS.	3	7	10
2.	Liczba podmiotów uczestniczących w spotkaniach na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.	49	614	224
3.	Liczba partnerstw na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniająca ich aktywne uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.	1	3	6

Wnioski i rekomendacje:

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia
1.	nadal, w niemal połowie powiatów nie występują ośrodki i punkty wczesnej interwencji.	inicjować działania zmierzające do powstawania ośrodków i punktów wczesnej interwencji w każdym powiecie.	<ul style="list-style-type: none"> - samorządy powiatów, w których nie występują ośrodki i punkty wczesnej interwencji (11), powiaty: bartoszycki, działdowski, elbląski, giżycki, gołdapski, kętrzyński, mragowski, nowomiejski, szczycieński, węgorzewski, elbląski grodzki, - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, - PFRON 	zorganizowanie spotkania Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych, w celu zainicjowania powstania ośrodków i punktów wczesnej interwencji, za pośrednictwem społecznej rady powiatów, w których takie punkty i ośrodki nie występują.
2.	w dalszym ciągu, nie wszystkie powiaty realizują lokalne programy dotyczące zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagujące zdrowy styl życia,	inicjować tworzenie programów zapobiegania niepełnosprawności, w tym promujących zdrowy styl życia,	samorządy powiatów gdzie takie programy nie są realizowane (4) tj. w powiatach: działdowskim, mragowskim, nidzickim, elbląskim grodzkim	zorganizowanie spotkania Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych, w celu zainicjowania powstania programów zapobiegania niepełnosprawności oraz promujących zdrowy styl życia, za pośrednictwem społecznej rady powiatów, w których takie programy nie są realizowane.
3.	tylko w 9 powiatach realizowane są programy ochrony zdrowia psychicznego	inicjować tworzenie programów ochrony zdrowia psychicznego	samorządy powiatów gdzie takie programy nie są realizowane (12) tj. powiat: bartoszycki, braniewski, działdowski, ełcki, giżycki, lidzbarski, ostródzki, olsztyński, piski, szczycieński, węgorzewski, elbląski grodzki.	zorganizowanie spotkania, Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych, w celu uświadomienia potrzeby ich opracowania i wdrażania.
4.	zmniejszyła się liczba klubów i stowarzyszeń sportowych, jak i zrzeszonych w nich niepełnosprawnych członków, występują one tylko na terenie 6 powiatów	Z uwagi na wymogi oraz duże obciążenia związane z prowadzeniem klubów sportowych należy promować podmioty niepubliczne, podejmujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych o charakterze sportowym	<ul style="list-style-type: none"> - powiaty, gdzie kluby sportowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych nie występują (15) tj. powiat: braniewski, działdowski, elbląski, ełcki, gołdapski, kętrzyński, mragowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, ostródzki, olsztyński, piski, szczycieński, węgorzewski - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, - Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> -przedstawienie podczas spotkania z powiatowymi społecznymi radami ds. osób niepełnosprawnych przykładów dobrych praktyk dotyczących klubów sportowych i stowarzyszeń już funkcjonujących w niektórych powiatach, -promowanie podmiotów podejmujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych o charakterze sportowym przy dofinansowaniu zadań zleczanych przez Samorząd Województwa organizacjom pozarządowym w formie konkursu ofert
5.	tylko w 11 powiatach funkcjonowały grupy samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych	podjąć działania zmierzające do powstania grup samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - powiaty, gdzie takie grupy nie występują(10) tj.: braniewski, działdowski, ełcki, giżycki, gołdapski, mragowski, olecki, piski, szczycieński i węgorzewski, - organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych i fundacje. 	<ul style="list-style-type: none"> - promocja dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania grup samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych podczas spotkania z powiatowymi społecznymi radami ds. osób niepełnosprawnych oraz przedstawicielami powiatowych centrów pomocy rodzinie, - uwzględnienie potrzeby tworzenia grup samopomocy dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych w zleceniu przez Samorząd Województwa zadań organizacjom pozarządowym, ze środków PFRON, w ramach konkursu ofert.

6.	nie we wszystkich powiatach w programach szkoleniowych umożliwiających rozwój zawodowy, dostosowujących do potrzeb rynku pracy, uczestniczyły osoby niepełnosprawne, a także znacznie spadła liczba uczestników tych programów.	w szerszym zakresie wykorzystywać środki z EFS, w celu podwyższenia aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, - powiatowe urzędy pracy, - powiatowe centra pomocy rodzinie, - instytucje lokalne i podmioty zajmujące się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych. 	- przygotowywanie projektów na nowy okres programowania ze środków EFS, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych
7.	niski poziom aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	zintensyfikować działania, mające na celu szerszą aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> - powiatowe urzędy pracy, - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, - powiatowe centra pomocy rodzinie, - ośrodki pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowywanie projektów na nowy okres programowania ze środków EFS, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, - promowanie dobrych praktyk w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy podczas spotkań z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz w środowisku osób niepełnosprawnych,
8.	niezadawalająca jest liczba projektów partnerskich zrealizowanych w regionie, w tym ze środków EFS, a także podmiotów uczestniczących w spotkaniach na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych	w związku z faktem, iż projekty/programy partnerskie wykazano jedynie w sześciu powiatach (bartoszyckim, elbląskim, ełckim, giżyckim, mrągowskim i nidzickim) należy szerzej promować rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez tą formę współpracy	<ul style="list-style-type: none"> - jednostki samorządu terytorialnego, - władze lokalne, - szkoły, - powiatowe urzędy pracy, - powiatowe centra pomocy rodzinie, - ośrodki pomocy społecznej, - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - poruszenie kwestii potrzeby tworzenia programów i projektów w partnerstwie z różnymi podmiotami działającymi na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na spotkaniach z powiatowymi społecznymi radami ds. osób niepełnosprawnych oraz powiatowymi centrami pomocy rodzinie, - promowanie przykładów dobrych praktyk w zakresie funkcjonujących partnerskich programów i projektów.
9.	niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, mający znaczący wpływ na ich szanse w uzyskaniu zatrudnienia	w szerszym zakresie wykorzystywać środki z EFS, w celu podwyższenia wykształcenia osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - podmioty niepubliczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych, - powiatowe urzędy pracy, - powiatowe centra pomocy rodzinie, - instytucje lokalne i podmioty zajmujące się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych - szkoły i uczelnie wyższe. 	- przygotowywanie projektów na nowy okres programowania ze środków EFS, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych